



### GAZDOVSKÉ TRHY

28. 9. 2024





## Novinky v školskej jedálni

Školská jedáleň začala školský rok s niekoľkými novinkami, ktoré, dúfame, že urobia školské stravovanie pre deti atraktívne.

Prvou novinkou je obohatenie jedálničkov. Od 1.9.2024 sú schválené nové normy pre školské stravovanie. Obsah potešil v prvom rade všetky kuchárky a dúfame, že tak isto budú nadšení aj všetci stravníci. Nové normy sa rozrástli o nové receptúry a o nové suroviny, ktoré môžeme používať, potešilo nás hlavne dochucovanie, kde môžeme používať čerstvé bylinky, čo určite stravníci ocenia. Veľa nových receptov sme už vyskúšali a všetkým chutilo.

Druhou novinkou je znovuzavedenie

desiatej pre deti. Desiata sa vydáva cez veľkú prestávku. Deti majú každý deň inú desiatu, ponuka jedál je pestrá. Deti môžu ochutnať rôzne nátierky, pečivo a koláče, určite ich poteší aj čerstvé kakavko a čajik. Tretou novinkou je zeleninový pult. Stravníci sa sami naberajú šaláty a ovocie k hlavnému jedlu. Výber majú z dvoch druhov šalátov k hlavnému jedlu. Šaláty bývajú rôzne.

Pani kuchárky pripravujú jedlo s láskou a myslia na to, aby bola ponuka pre deti lákavá, aby sa deti do sýta najedli a boli spokojné, a tak isto aj ostatní stravníci.

*Anna Gábová, vedúca ŠJ*



## DEFIBRILÁTOR

Na budove bývalej lekárne, č.d.58, je osadený AED defibrilátor (automatizovaný externý defibrilátor). Defibrilátor je nenahraditeľný pomocník pri poskytovaní 1. pomoci pred príchodom záchranej služby. V prípade zlyhania srdca rozhodujú sekundy a rýchly zásah podstatne zvyšuje nádej pacienta na prežitie. V týchto chvíľach je rozhodujúca každá minúta, a preto sa umiestnením defibrilátora na verejne prístupnom mieste zvýši šanca na záchranu života v kritickej situácii. V prípade potreby je nutné volať 155, kde dostanete kód na otvorenie skrinky.

AED je prenosný prístroj, určený na použitie pri laickej aj odbornej prvej pomoci pri náhlej zástave srdca. Najčastejšou príčinou náhlej smrti u dospelých je až z 80% prípadov zlyhanie srdca. Podľa oficiálnych štatistik takto zomrie až 5000 ľudí ročne. Podľa zahraničných štúdií je zlyhanie srdca dôvodom cca 10 - 15% úmrtí v práci.

Automatický externý defibrilátor je jednoduchý prístroj určený hlavne pre laickú verejnosť. Jeho obsluha je veľmi jednoduchá a bezpečná. Po zapnutí prístroja sa záchranca riadi pokynmi prístroja. Po nalepení elektród na odhalený hrudník pacienta vyhodnotí AED činnosť srdca. Ak identifikuje chvenie srdca (fibriláciu komôr) alebo veľmi rýchle, ale neefektívne pohyby ľavej komory (komorovú tachykardiu), automaticky odporučí podanie defibrilačného výboja a vyzve záchrancu na jeho aplikáciu. Obe

poruchy srdcového rytmu vyžadujú defibriláciu, pretože srdce pracuje neekonomicky, nedokáže zabezpečiť obeh krvi, zlyháva krvný obeh. Po krátkom časovom úseku sa srdce zastaví úplne, čo už je situácia výrazne nepriaznivejšia na úspešné oživenie človeka. V takomto prípade AED výboj neodporučí. Včasná aplikácia AED, optimálne do 5 minút od zlyhania srdca, výrazne zlepšuje šancu nielen na úspešné obnovenie činnosti srdca a záchranu ľudského života, ale aj na čo najrýchlejšie vrátenie človeka do bežného života.

Realizované s finančnou podporou Trenčianskeho samosprávneho kraja.

*Mgr. Petra Jurčacková*

Zdroj: [www.akozachranitizivot.sk](http://www.akozachranitizivot.sk)



## OBEC BECKOV - KONTAKTY

### 1. OBECNÝ ÚRAD

- Starosta - **Ernest BENKO** - 0905 506 021, 032 77427 20, [starosta@obec-beckov.sk](mailto:starosta@obec-beckov.sk)
- Hlavná kontrolórka obce - **Ing. Andrea Trstenská** 032 77427 24, [kontrolorka@obec-beckov.sk](mailto:kontrolorka@obec-beckov.sk)
- PODATEĽŇA, matrika, ev. obyvateľstva, stavebná agenda - **Anna Benková** - 77427 21, [beckov@obec-beckov.sk](mailto:beckov@obec-beckov.sk)
- ÚČTOVNÍCTVO, majetok obce, **nahlasovanie vývozu fekálií** - **Ing. Ľubomír Čikel** - 77427 25, 0903 742 725, [uctaren@obec-beckov.sk](mailto:uctaren@obec-beckov.sk)
- POKLADŇA, dane a poplatky, personalistika a mzdy, kultúra - **Bc. Lenka Martišová** - 77427 23, [dane@obec-beckov.sk](mailto:dane@obec-beckov.sk)
- PROJEKTY, komunálny a triedený odpad - **Mgr. Petra Jurčacková** - 0917 694 611, 77427 28, [projekty@obec-beckov.sk](mailto:projekty@obec-beckov.sk)
- SOCIÁLNE, web, knižnica, objednávky KP a ČP, BECKOVSKÉ NOVINY - **Mgr. Dana Badžgoňová** 77427 22, 0911 960 621, [socialne@obec-beckov.sk](mailto:socialne@obec-beckov.sk)
- Pracovníčka pre OcÚ, KD, klub a ZS, rozvoz obedov - **Antónia Bánovská** - 0902 399 768

### 2. HRAD BECKOV, n. o.

- Riaditeľ - **Mgr. Peter Pastier** - 0948 216 735, [riaditel@hrad-beckov.sk](mailto:riaditel@hrad-beckov.sk)
- Administratíva - **Iveta Martišová** - 032 77427 27, [info@hrad-beckov.sk](mailto:info@hrad-beckov.sk)

### 3. OBECNÁ PREVÁDZKA

- Peter Čaňo, Miroslav Malec, Drahomír Minárik, Mario Čikel, Peter Žovinec, Jozef Opat, Boris Čikel

### 4. ZŠ s MŠ Jozefa Miloslava Hurbana Beckov

- Riaditeľ: **Mgr. Jozef Pekarovič**, 0907 160 351; [riaditel@zsbeckov.edu.sk](mailto:riaditel@zsbeckov.edu.sk)
- zástupkyňa: **PhDr. Janka Zbojová**, 0918 759 338, [riaditel@zsbeckov.edu.sk](mailto:riaditel@zsbeckov.edu.sk)
- základná škola: 032 77771 20, 0904 704 303;
- materská škola: 032 77771 80, 0948 222 720
- školský klub detí: 1. oddelenie (**Mgr. Jana Ježovicová**) 0948 388 712; 2. oddelenie (**Bc. Zdenka Ondrejovičová**) 0948 051 543; 3. oddelenie (**Mgr. Adriana Vanková**) 0940 627 963;
- školská jedáleň - 0948 226 472.

### 5. CENTRUM NOVEJ EVANJELIZÁCIE - FRANTIŠKÁNI, OFM

- Br. Matúš Pavol Racek**, zástupca gvardiána, predstavený komunity, brat laik - 0903 734 438
- Br. Jozef Čirák**, OFM, kňaz, správca kostola a CNE, provinciálny vikár - 0915 070 532
- Br. Anton Kračunovský**, OFM, kňaz - 0949 857 551
- Br. Jaroslav Nitkulinec**, OFM, diakon - 0949 173 445; e-mail: [cne.beckov@frantiskani.sk](mailto:cne.beckov@frantiskani.sk)

### 6. RÍMSKOKATOLÍCKA CIRKEV BECKOV

- Farský administrátor - **Mgr. František Mašek** - 032 77771 19, 0951 483 966, [farnost.beckov@abu.sk](mailto:farnost.beckov@abu.sk)

### 7. CZ ECAV Beckov

- Administrátor - **Mgr. Ľuboš Činčurák**, 0915 829 297, [lubos.cincurak@gmail.com](mailto:lubos.cincurak@gmail.com)

### 8. ZDRAVOTNÉ STREDISKO

- Detské - **MUDr. Jana Drobná** 032 7777 122
- Dospelí - **MUDr. Lenka Benáková** 7777 350
- Zubné - **MDDr. Matúš Radulay** - 0948 430 453

### 9. POHREBNÍCTVO

- Štefan Buček** - 0904230875

## KOMUNÁLNY ODPAD

### Vo vlastnom záujme si treba prečítať!

Odpad produkujeme všetci, celá spoločnosť, každá domácnosť, každý jednotlivec. V 21. storočí sa čím ďalej tým viac stáva nadmerná produkcia odpadu celosvetovým ekologickým problémom a týka sa každého z nás. Uvedomujeme si to nielen pri platení poplatkov za komunálny odpad (ďalej len KO), ale najmä pri naplňaní smetných nádob so zmiešaným odpadom, ktoré nám vyvážajú od domu každé dva týždne. Nieкто využíva každý vývoz a žetóny si ešte dokupuje. Nieкто nezaplní smetnú nádobu ani za mesiac.

Poplatok za komunálny a drobný stavebný odpad na obyvateľa je tento rok 25 eur (od 1.1.2021). Od budúceho roku pôjde hore, ale vzhľadom, že ešte nie sú známe všetky legislatívne zmeny do uzávierky tohto čísla, nevieme o koľko. V budúcom vydaní BN vás budeme určite informovať.

Na osobu dostaneme 5 žetónov. Ak potrebujeme viac, môžeme si dokúpiť ďalšie po 5 eur za jeden. Žetóny na rok 2024 (žlté) môžeme používať do konca februára 2025. Od 1.3.2025 budú platiť už len nové. Poplatok 25 eur sa musí uhradiť aj za novonarodené dieťa (od dátumu narodenia dieťaťa do konca kalendárneho roka).

Obec vychádza v ústrety svojim obyvateľom aj v tom, že od 1.1.2023 rodičia s deťmi do 2 rokov dostávajú 12 žetónov a inkontinentní občania 26 žetónov na osobu. Občania môžu požiadať o odpustenie alebo zníženie poplatku za KO, ak sa nezdržiavajú v Beckove, preukázateľne platia poplatok v inej obci, sú študenti a bývajú na internáte, sú v zariadení sociálnych služieb alebo pracujú v zahraničí; 50 % výšky poplatku sa zníži, ak majú viac ako 80 rokov (podrobnejšie VZN č.2/2022, článok 10).

Ak má nieкто pocit, že platí veľa, tak ponúkame prehľadnú tabuľku pre porovnanie, ako to majú na okolí tento rok.

### Poplatky za KO a DSO v roku 2024 na osobu a rok v niektorých obciach okresu:

Beckov	Kálnica	Modrovka	Kočovce	Považany
25,00	28,00	34,00	35,00	38,00

Ľudia nám často kladú otázku, čo s nepoužitými žetónmi v danom roku, a prečo ich nemôžu využívať na ďalší rok? Môžeme ich použiť, ale nie na vývoz smetnej nádoby, ale na úhradu poplatku za odovzdaný KO na prevádzke, ktorý sa spoplatňuje (drobný stavebný odpad). Na prevádzke odovzdáme spoplatnený odpad, ktorý nám pracovník OP odváži a zapíše výšku poplatku. Ak je napr. 5 eur, môžeme ho na mieste uhradiť žltým žetónom platným na rok 2024 a nemusíme ísť na OcÚ do pokladne alebo platiť bezhotovostne. Pozor! Žetónom sa môže platiť len na zbernom dvore (nie v pokladni obce), a to až do 31.12.2025.

Iný problém nastane, keď máme veľa žetónov a rozhodneme sa ich všetky použiť tak, že nechávame vyviešť smetnú nádobu nie celkom naplnenú. Aby to nesmrdelo! Nerobíme dobre. Obec musí platiť za každú vyprázdnenú nádobu. Pre obec je dôležité, aby si občania nechávali vyprázdniť len plné smetné nádoby, teda len vtedy, keď to naozaj potrebujú. Zápch možno eliminovať napr. vložením chúlостivého odpadu do vrečka.

Od 1. 1. 2017 vyváža v obci KO spoločnosť Marius Pedersen, a. s., Trenčín. Ak by si občania prečítali na webovej stránke obce aj povinne zverejňované zmluvy (alebo v centrálnom registri zmlúv), možno by našli Dodatok č.7 k Zmluve o vývoze komunálneho odpadu č. 55 00 68 11 medzi Obcou Beckov a spoločnosťou Marius Pedersen, a. s. platný na rok 2024. Dozvedeli by

sa z neho výšku platieb, ktoré musí obec uhrádzať za 26 obslužných jazd, počas ktorých pracovníci spoločnosti MP priemerne vyprázdnia 210 smetných nádob od rodinných domov a 8 kontajnerov od bytových domov.

Cena za pravidelný vývoz KO z odpadových nádob sa skladá z pevnej sadzby za obslužnú jazdu vo výške 265,58 € za jeden vývozný termín a ceny za manipuláciu s odpadmi. Cena jedného „zdvihu nádoby“ 1 nádoby je 0,80 € pre 110, 120 a 240 l nádobu a 11,45 € na 1100 l kontajner. K tomu treba prirátavať cenu 69,67 €/tonu za umiestnenie na skládku odpadov. Ceny, ktoré uvádzame, sú pre obec platné na tento rok. Každoročne sa upravujú o infláciu. V novom roku aj o vyššiu DPH. K tomu obci pribudne aj nový poplatok za dotriedňovanie odpadu vo výške 40 € za tonu + DPH.

### Obec vyviezla na skládku:

2021 pred zavedením žetónov	2023 po zavedení žetónov
Odpad od bytových domov v tonách	220,03 185,08
Odpad z prevádzky a cintorína	33,40 24,23
Drobný stavebný odpad	13,28 10,50

V tomto článku sme sa zamerali len na KO, ktorý produkujú domácnosti. O ďalších skupinách produkujúcich odpad v našej obci a o aktuálnych zmenách v odpadovom hospodárení napíšeme v nasledujúcich číslach BN.

Záverom sa chceme poďakovať všetkým, ktorí dôsledne separujú a takto zachraňujú našu planétu, obec aj svoje peňaženky od pohromy.

OcÚ



1. Zber KO v obci.



2. Pohodený KO pri parku - takto NIE. Odpad patrí do vlastnej smetnej nádoby alebo ho treba odniešť na prevádzku. Ak nie ste v obci v čase vývozu, vrecia s plastami môžete nechať vyložené pred domom, ale **zabezpečené**.



## Stretnutie seniorov

### PodĎakovanie

17. október, deň ako každý iný, ale nie pre nás - seniorov. Konečne sme sa zišli, spoločnosť ľudí, ktorí sa tešili z prítomnosti a dúfam, že sme si to všetci náležite užili. Mám však pocit, že sme sa zabudli poďakovať. Tak snáď za všetkých... Veľká vďaka starostovi, že našiel peniaze a venoval nám čas - vážime si to. Vďaka za milé predstavenie zo školy, vďaka riaditeľovi, učiteľkám a žiakom - boli úžasní, moderní, veselí, roz-tancovaní... KRÁSNE. Môžete byť na seba hrdí. A, samozrejme, ďakujeme dievčatám z kuchyne, obsluhu, ochotným vodičom a harmonikárovi a každému, kto prispel k tomu, aby sme sa cítili dobre. Vyšlo to. Za mňa - palec hore. Škoda, že to nie je častejšie. Nedá mi napísať výrok Benedikta XVI. Kvalita spoločnosti sa hodnotí tým, ako nakladá so seniormi, a aké miesto vyhradzuje v spoločnom živote starým ľuďom. Myslím, že sme na správnej ceste. Ďakujem - ďakujeme za krásny a príjemný deň. *Budíková*

### Oktober - Mesiac úcty k starším

V živote každého z nás sú chvíle, keď sa začneme viac zaoberať či uvažovať o svojom živote a hodnotiť doterajšiu púť. Na tvári sa strieda úsmev so slzami. Prežili sme radosti a boli aj smútky. Mnohí sa skláňame v úcte pred rokmi, ktoré sme naplnili činmi pre blaho našej obce, našej vlasti.

Ľudský život predstavuje veľkú knihu, zložitý jedinečný román. Bezstarostné detstvo, aj keď nemuselo byť bohaté, predsa len bolo krásne. To vystriedalo detstvo našich detí. Úzkosť a trápenia z detskej slzičky sme pocítili všetci. V mysli sa roja spomienky - na všetko. Predovšetkým na chvíle pohody. Na to, že tá papuľnatá dcéra, huncút syn majú už svoje vlastné deti, ktoré oplácajú aj za rodičov lásku starým a prastarým rodičom. Miňajú sa roky uprostred starostí i radostí. Až jedného dňa zaklope staroba. Ani sa nenazdáme, že sme to už MY.

Potešujúce slová, ktoré zazneli v úvode od pána starostu, sme precítili. Áno, život plynie a nie všetko je samozrejmosťou, že zajtrajšok máme pred sebou. V krásnej zrenovovanej sále sme sa stretli, porozprávali. Vychutnali si skvelý program našich vnúčat, ktorý nám predviedli žiaci našej školy. Po chutnom občerstvení sa o zábavu postaral harmonikár, pri ktorom si mnohí veselo zaspievali. Ďakujem. Čo na záver? Deti by k úcte k starším mali viesť rodičia. ZT

Foto: Ing. J. Štefanec

R. Poláček

Program:

žiaci ZŠ v Beckove

Harmonikár:

Michal Chochlík



## Krásny výlet na hrad Červený Kameň

V závere mesiaca september som mala možnosť zúčastniť sa výletu, ktorý sa konal pod záštitou Jednoty dôchodcov Beckov. Navštívili sme najzachovalejší hrad v Malých Karpatoch, ktorý leží pár kilometrov od hlavného mesta. Jedna z najlepších prehliadok hradu, akú som zažila, vďaka mladej sprievodkyni Dorotke, ktorá má históriu hradu v malíčku. Poslední obyva-

elia hradu Pálffyovci, ktorí obývali hrad do roku 1945, ho postupne prestavali na reprezentačné sídlo. Zaujímavá prehliadka a úžasné exponáty zanechali stopy v každom zúčastnenom. Najviac ma fascinovali krásne veľké pivnice, ktoré si získajú každého návštevníka. Po prehliadke sme si pozreli burzu starožitností a oživil si spomienky na veci, ktoré nám už vymizli z pamäti. Pokračo-

váli sme podľa plánu a ďalšia zastávka bol Pezinok. Vinobranie. Mne skôr evokovala návšteva jarmoku. Vela stánkov, kolotoče, hudba. Počasie prialo, nálada skvelá, voľný program. Takže vybočenie z každodenného stereotypu sa vyplátilo. Vďaka za skvelý výlet, pekný zážitok a super poznatky. Odporúčam a teším sa na ďalší. ZT





## Gazdovské trhy 2024

Posledný septembrový víkend sme opätovne nadviazali na tradíciu Gazdovských trhov, ktoré nám svojou myšlienkou majú pripomenúť vďačnosť za úrodu, prinášajú určitú dávku nostalgie za odchádzajúcim letom, no hlavne nám dávajú zas a znova príležitosť sa stretnúť pri dobrom jedle, pití a v družnej priateľskej nálade.

Ak by sme mali zhrnúť tie atribúty jesene, určite by sme si všetci spomenuli na hrozno, vinobranie, burčiak, zber jablák, štrúdlu, tekvice, divinu, prvý chlieb upečený z obilia letnej žatvy, farebné lístie na chodníkoch alebo zbieranie gaštanov.

Všetko z týchto farieb a vôní sme mohli prísť zažiť na vlastnej koži 28.9.2024 na priestranstve medzi parkom, „papierákom“ a františkánskym kostolom, cca od 14:00. Všetky verejné akcie vonku sú vždy závislé na počasí a keďže jeseň už je mimoriadne vrťkavá, mali sme šťastie naozaj na krásny deň.

Čakal nás **Marek Ort** s jeho zážitkovým jesenným menu: srnčí chrbát, petržlenové pyré, vinna omáčka a ako dezert perník s čoko-penou a sirupom z rakytníka. Pán šéfkuchár mal dva komentované vstupy, pričom sme mali možnosť ho sledovať pri práci i vyskúšať niečo z jeho umenia.

Mali sme možnosť ochutnať aj špeciality z **Hurta Gastro** s naozaj vynikajúcim čerstvo upečeným prasiatkom či dať si burčiak od firmy **Čachtické chotáre**. O pitný režim sa postarala aj čajovňa Kolowrátok s letným aj jesenným čajovým lístkom. Na trhoch, kde prišli vystavovať a predávať lokálni výrobcovia, ste našli košíkárске diela, tekvice, krásne jesenné dekorácie, originálne šperky, sirupy, bylinkové čaje, sviečky, med i medovinu či výborné domáce koláčiky.



Deti sa tešili z maľovania na tvár a hlavne z vystavovaných domácich zvierat: prišli prasiatka, teliatka, hydina, zajačiky, ovečky. Veľká vďaka za to, že priviezli svoje zvieratá patrí týmto vystavovateľom: Farma Beckov, rodina Nováková, Tomáš Masarik, Ján Koniček, Ing. Ján Macejka, Lubomír Rybár, Salaš Beckov, Mário Čikel.

O výzdobu sa postarala tradične Anička Reháková a deti zo ŠKD Beckov, veľké kvety zapožičala Helena Masariková. Do tanca a k príjemnému posedeniu hrala country kapela Texas band.

V mene organizátorov, teda obce Beckov, obecnej prevádzky a Kultúrnej komisie, patrí poďakovanie aj sponzorom: PZ Hurban Beckov za divinu a FARMA Beckov za sirup do varenia a krmivo pre zvieratá, Ramirent za požičanie oplotkov.

Sedelo sa, hralo i tancovalo až do súmraku a všetci vieme, čo je veľká škoda, že v jeseni sa stmieva naozaj „náhle“, ale nikto sa veru nenáhlil domov. Tešíme sa z hojnej účasti a tešíme sa na toto symbolické „poďakovanie za úrodu“ zasa o rok.

Straka A.

Foto: D. Badžgoňová, R. Poláček, D. Jarábková



## Jedným očkom na Gazdovské trhy

Sobota 28.9.2024. Konečne prišiel tak očakávaný deň, deň Gazdovských trhov v Beckove. OcÚ veľmi dobre s predstihom propagoval túto akciu. Jediné, čo ju mohlo narušiť, bolo počasie. Ale to sa umúdrilo a nastal nakoniec pekný jesenný deň. Už som trhy v Beckove zažil, a tak som očakával iba dobré a pekné dojmy. Bol som veľmi prekvapený, keď som prišiel na miesto trhov. Okolie už bolo skoro plné, ľudia sa bavili a koštovali, čo trhovníci pripravili. Kopa známych a neznámych ľudí, stretol som aj poslancov a pána starostu s manželkou. A to je správne, pretože hlava obce na takej akcii nesmie chýbať. Pani Badžgoňová usilovne zbierala materiál do Beckovských novín. Naši ľudia sú ako včeličky. Zbierajú a

doďavajú. Výborné občerstvenie, pečené prasiatko a ďalšie maškrtky. Každý si mohol prísť na svoje. Ale aj predaj domácich výrobkov, medu, nátierek, sirupov a výrobkov z dreva, to všetko sme tu mali. Marek Ort nezostal svojej povesti nič dlžný a jeho kulinárske výrobky boli fantastické. Nesmiem zabudnúť ani na výstavu domácich zvierat, od prasiatok až po holuby a husi. Deti si prišli na svoje a dospelí tiež. Do toho všetkého hrala výborná hudba. Samozrejme, nechýbal ani burčiak a ten teda nemal chybu. Len mi chýbalo viac našich gazdíniek s domácimi koláčikmi, pagáčikmi a inými dobrotami. Možno o rok. Záverom, všetci, čo sa zúčastnili gazdovských trhov, mi pripadali ako jedna obrovská rodina, ktorá sa zase po roku stretla. Za to všetko patrí poďakovanie starostovi obce a všetkým jeho spolupracovníkom, ktorí sa na akcii podieľali alebo ju zabezpečovali. Veľká vďaka a už sa teším na ďalšie akcie u nás doma v Beckove.

Ivan Petkov



## Mariánska jeseň

Od polovice augusta do konca októbra sa v rímskokatolíckom cirkevnom kalendári stretáva päť - tzv. mariánskych sviatkov. Mariánske sviatky mali v tomto kalendári naozaj veľké zastúpenie (hovoríme o cca tisíc sviatkoch), no po Druhom vatikánskom koncile v šesťdesiatych rokoch sa ich počet znížil a zachoval sa často iba lokálny charakter.

V prejavoch sa tieto sviatky viažu na vrúcny vzťah k Panne Márii, na jej časté zobrazovanie v chrámoch, domácnostiach i na verejnosti. V ľudovej tvorivosti to boli najmä maľby na sklo a keramiky, drevorezba, tkané i vyšívane podobenstvá.

*Podme si pripomenúť tie hlavné jesenné sviatky:*

- Narodenie Panny Márie - 8. september: tento

sviatok zaviedol pápež Inocent IV. v 13. storočí. V roľníckom roku sa viaže na koniec žatvy a začiatok sejby oziminy.

- Najsvätejšieho mena Márie - 12. september: slávi sa od 16. storočia, pochádza zo Španielska a zaviedol ho Inocent IX.

- Sedembolestná Panna Mária - 15. september: v roku 1668 bol ustanovený sviatok Bolestnej Matky (Mater Dolorosa) a od roku 1814 pápež Pius VII. zaviedol sviatok Sedembolestnej Panny Márie v rámci celej západnej cirkvi.

- Panny Márie Ružencovej - 7. október: zaviedol ho pápež Pius V. v roku 1572 ako prejav vďaky za pomoc vo víťaznom boji kresťanov nad osmanmi pri ostrove Lepanto. Týmto sviatkom sa u nás končí pútnická sezóna.

Pre mariánske sviatky sú teda typické púte, spomeňme si významné pútnické miesta: Šaštín, Staré Hory, Levoča. Takáto púť sa vždy začínala svätou omšou, kňaz dal pútnikom požehnanie

a vypravdal ich na poľnú cestu. Na čele procesie sa niesol kríž, spievali sa piesne, odriekali modlitby a svätý ruženec. Často sa tvorili skupinky separátne zložené iba zo žien či iba z mužov, deti sa motali medzi nimi. Takáto púť mohla trvať aj niekoľko dní. Púte mohli byť sprevádzané jarmokmi, ľudia si kupovali tzv. púťové suveníry - ružence, sošky, perníky a iné dobroty.

*Straka Adam*

*Zdroj (foto): Straka Anton*



## Periem, perieš, perieme... v stredoveku

O stredoveku sa traduje množstvo nie tak celkom pravdivých príbehov - od rozprávkových princezien, cez stotočných rytierov až po plochú zem a mačacie masakre. V tomto článku sa však pozrieme na praktickejší aspekt života stredovekého človeka, a to je PRANIE. Koniec koncov, chrípková sezóna je tu a v časoch stredovekých bolo aj čisté oblečenie nemalou súčasťou prevencie chorôb.

A hoci predstava špinavého stredoveku znie lákavo a zábavne, ľudská nátura sa nemení a väčšina z nás sa cíti lepšie v čistej košeli než zablatených teplákoch. Nuž aj naši predkovia z pred 600 rokov mali spôsoby, ako sa o svoje oblečenie postarať.

Ako však ľudia prali v časoch bez automatických práčok a čistiarní? Netreba si robiť ilúzie, pranie nebola zábava.

Pralo sa v ruke pri potokoch, riekach či verejných mestských kúpeľoch a bolo naň treba veľa sily a času, ale aj odvahy. V stredoveku bolo totiž oblečenie častokrát predmetom krádeží. Našťastie, každá práčka bola vyzbrojená - vlastnou silou a drevenými palicami (primárne sa používali pri praní - špina sa z oblečenia doslova vytrieskala).

Takéto pranie sa však netýkalo všetkej bielizne. Spôsob, akým sa oblečenie čistilo, závisel od toho, z akej látky bolo oblečenie ušité. Brokátové šaty zlatom vyšívane pani Dobrochne by ste sotva prali v potoku spolu s jej ľanovými spodnicami.

V časoch Stiborových ste sa v Beckove stretli primárne s tromi materiálmi - ľan, vlna a hodváb. Vlnené a hodvábne látky sa len vetrali, nikdy ste ich neprali celé. Okrem aj pre nás známych nehôd s miniatúrnymi vlnenými svetrami, vlnené a hodvábne oblečenie mohlo ľahko stratiť farby alebo dekorácie a výšivky. V prípade nechcených škvrn - či už šlo o rozliate víno alebo atrament či nebudaj krv vašich nepriateľov - ste použili rôzne jemné mydlá, či bylinné extrakty, ale aj žltok alebo horúci chlieb a opatrne čistili len zašpinené miesto, aby sa odev neznehodnotil.

Čo sa potom pralo v potokoch? Ľan. Z ľanu sa šili nielen uteráky, obrusy a posteľná bielizeň, ale aj všetky spodnice, bruchy, košele, závoje atď. - prosto akýkoľvek kus bielizne, ktorý bol priamo v kontakte s ľudskou kožou. Slúžil v podstate ako bariéra medzi telom a spomínanými drah-

šími látkami a šatami - ľan nasal všetku masť a pot z ľudského tela aj sveta okolo, čím chránil nielen oblečenie, ale i človeka.

A ako sa teda pral ľan? Malé pranie (spodnej bielizne) si rodiny robili zvyčajne vo vlastnej rúžii (služobníctvo, ak ste ho mali, inak ženy v rodine) podľa času a potreby. Potrebovali ste len kačku, mydlo, vodu, pár silných rúk a veľa času. V stredoveku boli dostupné viaceré typy mydiel - tekuté aj tuhé. Vojvoda Stibor si mohol dovoliť aj drahé mydlá na báze olivového oleja aromatizované bylinkami, ale väčšina Beckovanov si vystačila pri praní s mydlami ľuhovými (zvierací tuk a ľuh) - buď drahšími bielymi, ktoré nezafarbili látku, alebo, ak nebolo doma peňazí nazvyš, tak čiernymi mydlami. (Ľuhové mydlá majú len jednu drobnú nevýhodu - okrem špiny z oblečenia majú tendenciu odstraňovať aj iný organický materiál, napr. ľudskú pokožku.) Oblečenie sa nechalo v mydlovej vode odmočiť, prípadne vyvariť a špina sa z látky doslova vytĺkla pomocou plácačky a piestov. Následne sa všetko prepláhalo, vyžmýkalo a nechalo vysušiť - na vzduchu alebo pri ohni či na voňavých kríčkoch.

Pravidelne (raz za niekoľko týždňov) sa však robilo i veľké pranie, kde ste čistili a bielili všetky ľanové látky v domácnosti. Nosením (a práním v lacnejších ľuhových mydlách) totižto ľan strácal farbu a šedol. Bielilo sa v ľuhu alebo amoniaku (fermentovaný moč) - látky sa varili alebo máčali v týchto chemikáliách niekoľko hodín, vďaka čomu sa im nielen vrátila pôvodná biela farba, ale tiež ich zbavili mastnoty a mikróbov. Prosto, veľká očista.

Po bielení bolo treba z látok ľuh alebo amoniak dostať - ideálne v rieke či potoku, kde ste vedeli efektívne oprarť aj veľkú posteľnú bielizeň. Ani tento proces nebol bez rizika - pralo sa aj v zime aj v lete, v rieke ste sa mohli utopiť - a rozhodne nebol pohodlný. Napr. jedna parížska nemocnica (Hotel Dieu, 1157 - 1300) zamestnávala rybára, ktorého povinnosťou bolo z rieky vyťahovať topiace sa práčky.

Samozrejme, látky ste nenechali len tak močiť - chemikálie a zvyšný špinu ste z nich vytĺkli veľkými drevenými palicami. Následne vyžmýkali a nechali sušiť - ideálne na priamom slnku na lúke. Inak povedané, bolo treba sa modliť za dobré počasie. Podľa jednej ženskej príručky z 15. storočia modlitby treba smerovať

k sv. Kláre. A vraj viete ideálne počasie na pranie odhadnúť aj podľa toho, či si mačka obľubuje zadnicu.

Ak by ste si však chceli v tomto momente vydýchnuť a spokojne sa sniť na lúčke spolu s opratou bielizňou, neodporúčam - látky boli často predmetom krádeží a keďže práčky mali za všetku bielizeň zodpovednosť, chránili ich telom i dušou. Berúc do úvahy koľko fyzickej sily bolo treba na pranie, ašpirujúci zlodziej si zvyčajne miesto oblečenia odnášal minimálne modriny.

Len tak mimochodom, o tom, že oblečenie sa oplátilo kraťušom pri každej príležitosti, svedčí aj prípad jedného uhorského pána, ktorému ktosi ukradol z hlavy kapucňu za 4 zlaté počas omše v kostole. Šlo o sumu, za ktorú ste si vedeli kúpiť 200 kureniec či 50 prasiatok.

Ako vidíte, išlo o zdĺhavý a namáhavý proces - všetci ho preto radi prenechali odborníckam - prali ženy „práčky“, čo bolo jedno z mála povolání, ktorým sa žena mohla v stredoveku živiť.

V žiadnom prípade však nešlo o lukratívne zamestnanie, práve naopak. Nielen že šlo o fyzicky namáhavú prácu ohrozujúcu zdravie a život - od utopenia cez chemické popáleniny až po artritídu, išlo o prácu so zlým renomé - keďže práčky chodili s odhalenými rukami a nohami, voľne sa pohybovali, pracovali v mužskom prostredí (kláštory, armáda, a i.), boli vnímané ako prostitútky. Zároveň však boli sebestačné, finančne i fyzickou silou, čo v stredovekej spoločnosti nejednému stvoreniu bolo trňom v päte.

Ženy-práčky boli v mestách zamestnávané zvyčajne viacerými domácnosťami, našli sa však aj výnimky. Napr. veľké nemocnice či bohaté šľachtické a kráľovské rodiny zamestnávali práčky tak povediac na plný úväzok. Práve tým sa mohlo pošťastí zarobiť si ako práčka aj na dôchodok, t. j. rodina, pre ktorú prala, sa mohla postarať o jej ubytovanie aj stravu aj v starobe. Nie však z dobroty kráľovského či šľachtického srdca, ale ako preventívne opatrenie. Ako naznačuje idiom „pranie špinavej bielizne“, práčky poznali nejedno nepriemne a intímne tajomstvo, a týmto spôsobom sa šľachtická rodina postarala o to, aby aj tajomstvami ostali. (kb)

*Zdroje:*

*How did medieval people wash their clothes? (ytb) Danille Cybulska, Doing Laundry in the Middle Ages, Medieval Stain Removal, Daniela Dvořáková, Rytier a jeho král*

## Investície a granty v roku 2024 a schválené projekty na rok 2025

V roku 2024 schválila správna rada neziskovej organizácie viaceré investičné zábery. Medzi azda najvýznamnejšie patrili nová webová stránka, pokladničný systém Colosseum, ktorý využíva viac ako 200 pamiatkových objektov v Českej republike a v našom kraji napríklad Trenčianske múzeum v Trenčíne. Systém je prispôsobený potrebám kultúrnych inštitúcií nášho typu a pevne verím, že ponúkne nielen našim zamestnancom lepší komfort, ale postupne aj pre návštevníka rôzne novinky ako napríklad rezervácie školských zájazdov.

Pripravenou novinkou bude aj zámer presunu bufetového stánku do priestoru súčasnej miestnosti č. 10 (expozícia na dolnom nádvorí) a vytvorenia pevnej krytej terasy. Aktuálne sa dokončuje projektová dokumentácia a pre potreby ďalšej sezóny budú chystané aj podklady pre verejnú obchodnú súťaž.

Z grantov, ktoré sme žiadali koncom roka 2023 a začiatkom roka 2024 a získali finančné zdroje na realizáciu aktivít, môžem spomenúť príspevky z Oblastnej organizácie cestovného ruchu Trenčín a okolie, kde sme na podujatie Vo víne sú hviezdy preinvestovali 3 200 €. Aj za významnej podpory sklárni RONA, a.s. sa nám na toto podujatie podarilo vyrobiť nové ochutnávkové poháre s vlastnou potlačou. Samozrejme, program bol bohatší a ponúkol viaceré novinky.

OOOR nasledovne podporila náš program príspevkom 3 000 € na Festival dobovej kuchyne a sumou 2 700 € sokoliarske vystúpenia počas letnej sezóny na hrade. Drobný dotačný príspevok sme dostali aj od Krajskej organizácie cestovného ruchu Trenčín región. Jednalo sa o sumu 1 000 € opäť na realizáciu podujatia Festival dobovej kuchyne.

Medzi zaujímavé projekty môžeme zaradiť aj projekt Trenčianskeho samosprávneho kraja Zelené oči. Na tzv. „bylinkovú záhradu“ sme získali príspevok 2 305 €. Zrealizovali sme výsadbu byliniek, ktoré sa v minulosti využívali pri varení, liečení. Súčasne sa zrealizovali viaceré workshopy s deťmi s výrobou vlastného voňavého čaju. Publikované by mali byť ešte krátke videá o okolitej prírode.

Priam v hodine dvanástej sme dostali potvrdenie na investíciu v hodnote 22 000 € do majetku obce, a to konkrétne do tzv. juhozápadnej bašty. Pôvodný projekt bol pripravený na sumu viac ako 29 000 €, preto sa nerealizovali niektoré výskumné aktivity, ale zamerali sme sa čisto na hrubú murársku prácu. Vonkajší múr bašty nad obytnou časťou obce – západná stena – sa nadmuroval zhruba o dva metre. Uvedený príspevok bol súčasťou dotácie Obnovme si svoj dom, podprogram 1.4 Ministerstva kultúry. Uvedená aktivita nám umožní v budúcnosti realizovať ďalšie záchranné práce v interiéroch bašty, už bez použitia vonkajšieho lešenia, ktoré bolo nákladnou položkou. Čiže nejedná sa o finálnu fázu obnovy, ale významnú z hľadiska zabezpečenia muriva havarijného stavu, čo určite ocenia najmä obyvatelia Beckova

žijúci priamo pod hradom.

V roku 2024 sme súčasne získali dva väčšie granty, ktoré však budeme realizovať až v roku 2025. Obe dotácie budú realizované z tzv. cezhraničnej spolupráce medzi Českou a Slovenskou republikou. Prvý grant, väčší objemom využitých finančných prostriedkov, je financovaný z projektu Interreg VI-A a nesie názov „Od slovanského hradiska po súčasnosť: Cesty časom cez interaktívne zážitkové okruhy“. Partnermi sú na Slovenskej strane obec Klátova Nová Ves, na strane moravskej potom obec Splytihněv a Sdružení měst a obcí východní Moravy. Celkový objem grantu je 2 279 261,26 €. Pre Hrad Beckov, n. o., bude z uvedenej sumy určených 148 999,17 €. Z tejto sumy by sme radi doplnili expozíciu západného paláca niektorými exponátmi a súčasne aj úžitkovým nábytkom pre potreby prednáškovej miestnosti v priestore tzv. auditoria.

Úspechom bolo aj získanie sumy 60 036,90 € v rámci projektu „Za hradnými príbehmi“ z Fondu malých projektov, ktorý budeme realizovať v spolupráci s hradom Cimburk. Malo by sa jednať o mobilnú aplikáciu, ktorá bude fungovať ako sprievodca po hrade a zaujímavostiach s ním spojených. Súčasťou bude aj statická priestorová verzia. Previazanie hradov bude realizované cez príbeh spoločných postáv z histórie z obdobia prelomu 14. - 15. storočia.

Ak budú okolnosti priat, tak v roku 2025 bude realizovaný aj väčší projekt obnovy, a to zastrešenia tzv. severného paláca, konkrétne jeho západného krídla. Vzniknú tak okrem



pivničných priestorov aj dve väčšie kryté miestnosti na dvoch nadzemných podlažiach. Projekt realizuje Obec Beckov.

*Mgr. Peter Pastier,  
riaditeľ Hrad Beckov, n. o.*





## Aktivity v materskej škole

### PodĎakovanie

Vážení občania Beckova, touto cestou sa vám chceme poďakovať, že pri hlasovaní v COOP Jednote ste svoj hlas dali našej materskej škole. Naša materská škola sa prihlásila do výzvy, ktorú vyhlásila COOP Jednota Prievidza a obecný úrad zaregistroval projekt detského ihriska pod názvom „Beckovčatá v pohybe“. S vašou pomocou pri hlasovaní v predajni sme výzvu vyhrali, sumu 6000 eur použijeme na dobudovanie detského ihriska v záhrade materskej školy. Nové ihrisko sa bude realizovať na jar 2025, deti sa budú na ňom hrať, kresliť, preliezať, a tak rozvíjať pohybové zručnosti a estetické cítenie.

### Malí pomocníci

Ani sme sa nenazdali a už nám zaklopalo na dvere nové ročné obdobie, ktoré nám pripraví veľa príjemných prekvapení. Dozrievajúce plody jesene nám umožňujú venovať sa rôznym zaujímavým aktivitám. V pondelok 23. septembra 2024 sa malí pomocníci s fúrikmi a hrabličkami venovali zberu opadaného lístia. Keďže záujem o túto činnosť bol veľký, určite si ju v októbri zopakujeme.



### Divadlo - Babadlo

V stredu 2.10.2024 do našej materskej školy zavítalo divadlo Babadlo s rozprávkou O škaredom káčatku. Rozprávačka Hortenzia Swanová porozprávala deťom svoj príbeh, ako rada cestuje, kde všade bola, že býva pri labuťom jazere. Z poslednej cesty z Maďarska si priniesla zvláštnu vec. Opýtala sa detí, či nevedia, čo to môže byť.



Deti jej napovedali, že je to veľké vajíčko, z ktorého sa potom vyliahlo malé káčatko. Hortenzia spolu s deťmi káčatku zaspievali uspávanku, aby zaspalo a vyrástlo. Postupne, ako káčatko rástlo, učili ho plávať, zachraňovali ho pred zlým a zlostným psom, až zo škaredého káčatka vyrástla nádherná labuť. Deťom sa divadielko veľmi páčilo, s radosťou sa zapájali do deja a potleskom odmenili rozprávačku Hortenziu Swanovú.

### Turistická vychádzka - trieda Motýlikov

Počasia nám prišlo a tak sme si s triedou Motýliky troška popreťahovali kosti a vyštartovali na turistiku. V batôžkoch nám nechýbalo malé občerstvenie, ktorým sme sa posilnili nad salašom a zvládli sme tak prejsť celý okruh až ponad hrad. Ten výhľad a krásna príroda naokolo stála za trošku potu na noštékoch. Zvládli sme to na výbornú!



### Zdobenie lampášikov a tekvičiek

V našej materskej škole venujeme pozornosť aj aktivitám, ktoré uskutočňujeme spolu s rodičmi. Tak tomu bolo aj dňa 16.10.2024, keď sa deti spolu s rodičmi, so starými rodičmi a súrodencami venovali zdobeniu lampášikov a tekvičiek. Počasie nám prišlo, a tak sme mohli na jesennom slniečku maľovať pred budovou materskej školy. Okrem tradičného využitia štetcov boli použité kuchynské hubky a keďže fantázií sa medze nekladú, niektoré tekvičky boli



ozdobené prírodnými materiálmi. Táto aktivita dala možnosť kreatívne sa zapojiť a stráviť príjemné chvíle v spoločnosti ostatných rodičov a detí.

### Moravské Lieskové „Žito v sýpke“

Dňa 17. októbra sme si s triedami Motýliky a Včielky vyšli po zážitky do Moravského Lieskového. Navštívili sme malebné prostredie kultúrno-komunitného centra „Žito v sýpke“. Tu nás milá tetuška pekne privítala a previedla nás „cestou jablka“ od semienka až k muštu. Deti nielenže pozorne počúvali, ale nakoniec si aj pomerali sily pri lisovaní jablk. A že to nie je vôbec ľahká práca! Výsledok nedal na seba dlho čakať. Hmmm, ten bol ale sladučký. Zájďte si tam aj vy po relax a pohladenie duše... úžasné miesto.

Učiteľky MŠ







## Európsky deň jazykov

Rada Európy v roku 2001 počas Európskeho roka jazykov vyhlásila 26. september za Európsky deň jazykov. Tento rok je to už 25. krát, čo si školy v členských krajinách tento deň pripomínajú prostredníctvom rôznorodých podujatí, súťaží, kvízov, besied, školských rozhlasových vysielaŕi alebo športových podujatí. Cieľom Európskeho dňa jazykov je upozorniť na dôležitosť učenia sa jazykov, podporiť rozvoj viacjazyčnosti, jazykovej a kultúrnej rozmanitosti, interkultúrneho porozumenia i celoživotného vzdelávania.

Tak tomu bolo aj na našej ZŠ s MŽ J.M. Hurbana v Beckove. Vyučujúce cudzích jazykov vytvorili učebné pomôcky - mobilné bannery, ktoré budú používať žiaci nielen na hodinách slovenského, anglického alebo nemeckého jazyka. Bude to užitočné edukačná pomôcka aj na iných vyučovacích hodinách na rozvíjanie medzipredmetových vzťahov.

Hodiny jazykov boli obohatené o rôzne zábavné aktivity, ktoré si učitelia pripravili pre žiakov z doporučených materiálov od ECFL (európskej komisie pre cudzie jazyky). Jednými z 20 aktivít boli: jazykové kvízy, hádanie miest (aj našu školu sme registrovali ako jedno zo súťažných otázok), najdlhšie slová, idiomy sveta, jazykolamy, palindromy, pexeso, všetky farby dúhy... pýtate sa, či farby patria do úloh o jazykoch? Tu je vysvetlenie:

Vedeli ste, že na svete sa dnes denne hovorí viac ako 6900 jazykmi? Najmenej 20 z nich

má spoločnú jednu zaujímavú črtu - na opisanie farieb majú osobitné výrazy len pre čiernu, bielu a červenú! S ohľadom na to je potešujúce vedieť, že v Európe náš výber slov pre farby siaha ďaleko za hranice troch farieb a tieto slová sa často používajú aj na vyjadrenie nálad, emócií a ľudských vlastností. Používame ich v idiomatických opisoch, ako napríklad modrú pre pokoj, ružovú pre lásku, zelenú pre svet prírody. Rovnako sú tieto pojmy často obrátené hore nohami, a tak môžeme napríklad v angličtine feel a bit blue (mať splín), see red (očervenieť od zlosti) alebo be green with envy (byť zelený od závidia)! Používanie farieb v našich európskych jazykoch je veľmi symbolické, a preto vzniká bohatý a rozmanitý zoznam idiómov.

Šiestaci sa zžili do úlohy jazykových agentov. Obdržali príručku s 50 výzvami - úlohami, ktoré budú riešiť v škole pod dohľadom učiteľov, doma budú ich hodnotiteľmi rodičia.

Ako medzinárodní agentiv priebehutroch týždňov virtuálne navštevujú nové miesta a cudzie krajiny. Bude to veľká výzva. Dobrí agenti musia veriť svojim jazykovým schopnostiam, aby sa ich identitu nepodarilo odhaliť! Preto budú musieť hovoriť cudzími jazykmi čo najplynulejšie. Táto príručka bola navrhnutá tak, aby každému „agentovi“ pomohla stať sa top agentom alebo top agentkou. Jazykové výzvy, s ktorými sa stretnú na jej stranách, sa týkajú každodenných komunikačných situácií, na ktoré musia byť agenti pripravení. Úspešní riešitelia získajú

cenný certifikát vydaný Európskou komisiou pre cudzie jazyky.

Pre všetkých žiakov Európy je vypísaná súťaž „Tričko Európskeho dňa jazykov“. Súťaž platí do 31.12.2024. Pre kreatívnych žiakov je to ďalšia výzva - ich dizajn sa môže dostať na oficiálne tričko pre rok 2025. Víťaz dostane pre svojich spolužiakov tieto trička zdarma.



Na základe žiadosti a registráciu našich aktivít na webovom sídle Európskeho centra pre moderné jazyky Rady Európy boli pre každého žiaka zaslané oficiálne propagačné materiály Rady Európy pri príležitosti EDJ. Žiaci dostali perá, záložky, náramky a nálepky, ktoré im budú pripomínať zábavné, ale užitočné aktivity, ktorým sa v tomto období venovali. Na nálepkách je slogan „Hovor so mnou“ v 41 jazykoch.

Ing. Darina Jarábková

## Medzinárodný deň učiteľov

Svetový deň učiteľov sa každoročne oslavuje 5. októbra a pripomína dôležitosť učiteľského povolania na celosvetovej úrovni. Tieto oslavy boli iniciované UNESCO v roku 1994 ako pripomenutie Charty učiteľov - Odporúčania o postavení učiteľov - ktorá bola v tento deň, 5. októbra, v roku 1966 podpísaná. Zdôrazňuje sa ňou neoceniteľný vklad pedagógov do vzdelávacieho procesu a rozvoja spoločnosti.

Na Slovensku sa Deň učiteľov oslavuje 28. marca, na počesť narodenia významného pedagóga Jana Amosa Komenského.

Tento československý sviatok bol zavedený v roku 1955 s cieľom morálne oceniť prácu učiteľov. Komenský, známy pre svoje pokrokové myšlienky ako povinnú školskú dochádzku a koncepciu „škola hrou“, zanechal hlboký odkaz vo svetovej pedagogike.

Napriek týmto oslavám svet dnes čelí kríze nedostatku učiteľov, čo ohrozuje právo na vzdelanie. Viac ako 44 miliónov učiteľov chýba na celosvetovej úrovni, pričom narastá počet prepracovaných a nedocenených pedagógov opúšťajúcich profesiu. Aj preto sa tento rok nesie v znamení hesla „Počúvajte hlasy učiteľov: požadujeme novú spoločenskú zmluvu v oblasti vzdelávania“.

Svetový deň učiteľov vyzýva na posilnenie sociálneho dialógu a zapojenie učiteľov do diskusií o globálnych výzvach a nových formách vzdelávania pre 21. storočie. Toto poslanstvo je aktuálne ako nikdy predtým a zdôrazňuje potrebu uznania a podpory učiteľskej profesie na každej úrovni spoločnosti.

DJ  
Zdroj: <https://www.ozskolstva.sk/sk/Aktuality/udalosti-oznamy/svetovy-den-ucitelov>

## Tanečný rekord

Deň plný tanca, športu, zábavných aktivít, skákacích hradov a mnoho ďalšieho zažili žiaci z beckovskej školy. Udialo sa to 6. septembra 2024.

Tanečná škola Choreofactory na Námestí Slobody v Novom Meste nad Váhom zorganizovala akciu, ktorá v rytme hudby roztancovala celé námestie a podarilo sa dokonca prekonať i národný rekord v počte tancujúcich detí na námestí na jednu pesničku. A naši žiaci boli spolutorcom tohto rekordu!

Na novomestskom námestí sa zišli deti zo základných škôl Odborárska, Tematínska, kpt. Nálepku, Spojenej školy sv. Jozefa, Spojenej ško-

ly J. Kollára, ako aj zo základných škôl z Lúky a Beckova. 1765 detí tancovalo na námestí! Bol zážitok vidieť stovky detí, ktoré svojou energiou



a nadšením naplnili celé námestie. Počas tejto úžasnej akcie účastníci videli nielen skvelé choreografie, ale zažili, ako pohyb a umenie dokáže spájať a vytvoriť nezabudnuteľné okamihy.

Ing. Darina Jarábková

## Okresné kolo vo futbale mladších žiakov

Futbalový tím zložený z našich piatakov a šiestakov dňa 8. 10. 2024 reprezentoval ZŠ s MŠ J.M. Hurbana Beckov v okresnom kole futbalu mladších žiakov. Zápas sa odohral na štadióne AFC Považan Nové

Mesto nad Váhom. Prihlásených bolo 16 futbalových tímov zo základných škôl okresu Nové Mesto nad Váhom.

Naši mladší žiaci sa na súťaži veľmi tešili. Uchvátilo ich hlavne nové prostredie s dobrým technickým zabezpečením. Chlapci okúsili ihrisko s umelou trávou. Už len tieto skúsenosti sa stali pre nich nezabudnuteľným zážitkom. Naša škola bola vylosovaná do veľmi ťažkej skupiny, kde sa však naši malí futbalisti nestarali.

Svedčia o tom výsledky zápasov:

1. Lubina - Beckov 2 : 2
2. Odborárska N. Mesto n. V. - Beckov 0 : 0
3. Stará Turá - Beckov 3 : 0
4. Lúka - Beckov 2 : 1
5. Kočovce - Beckov 4 : 0
6. Zápas o 11. miesto Tematínska - Beckov po remíze, penaltový rozstrel 2 : 1

S výsledkom a umiestnením sme v skromnosti spokojní, napriek tomu, že pre chorobu si niektoré „železka v ohni“ v zápasoch nezahráli.

Ing. Darina Jarábková





## SPOLOČENSKÁ RUBRIKA

september - október 2024

**Narodili sa:** Adam Garec

**Manželstvo uzavreli:** Martin Benko a Jana Valentovičová

**50 rokov:** Jozef Novák,

**60 rokov:** Edita Čikelová, Peter Čaňo, Ing. Jaroslav Martiš

**70 rokov:** Jaroslav Zbudila, Ivan Petkov

**75 rokov:** Emília Hladká

**90 a viac rokov:** Marianna Šatkovská, 99 rokov

**Rozlúčili sme sa:** Rudolf Haščic, Anna Bánovská,  
Matilda Šimončicová, František Štefánik

*Mená jubilatov zverejňujeme na základe dobrovoľne podpísaného Súhlasu so spracovaním osobných údajov v zmysle platných zákonov - čl. 6 ods. 1 písm. a) Nariadenia EP a Rady EÚ č. 2016/679 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov, ďalej len „Nariadenie GDPR“) - ktorý jubilanti doručili Redakcii BN v roku 2024.*

## JUBILEÁ V ROKU 2024

### september

- 125. výročie narodenia: **Henrich Wiener**, lekár gynekológ \*8.9.1899 Beckov + 11.11.1978 Topoľčany
- 110. výročie narodenia a 25. výročie úmrtia: **Vojtech Hromník**, kňaz, spisovateľ, Trenčín \*9.9.1914 Tr. Teplá + 1.12.1999 Beckov
- 65. výročie narodenia: **Pavol Barabáš**, filmový režisér, cestovateľ, filmy s P. Ondrejovičom, \* 13.9.1959 Trenčín
- 90. výročie narodenia: **Rudolf Dobiáš**, spisovateľ, básnik, publicista, \*29.9.1934 Tr. Teplá - Dobrá

### október

- 60. výročie úmrtia: **Karel Vik**, český maliar, ilustrátor (**grafika hradu Beckov**) \* 4.11.1883 Hořice + 8.10.1964 Turnov
- 125. výročie narodenia: **MUDr. Viktor Vondra**, beckovský lekár \* 17.10.1899 + 31.12.1938
- 95. výročie narodenia: **Dušan Čikel**, vojak, športovec, tréner; žil v Trenčíne, \* 18.10.1929 Beckov + 25.5.2024 Trenčín
- 105. výročie narodenia a 80. výročie úmrtia: **Ján Psotný**, ev. učiteľ, účastník SNP; pôsobil v Beckove \*27.1.1919 Zlatovce + 18.10.1944 Krupina



## 70 rokov Hviezdoslavovho Kubína

14.5.1954 sa konal prvý ročník Hviezdoslavovho Kubína - súťaže v umeleckom prednese stredoškolskej mládeže. Od roka 1962 je to najvyššia prehliadka umeleckého prednesu neprofesionálnych recitátorov v kategóriách poézia, próza a divadelná poézia. Jej účastníkmi boli napr. Július Satinský, Soňa Valentová, Milan Lasica, Soňa Müllerová a ďalší.

Zdroj: <https://zlatyfond.sme.sk/kalendar#ixzz8ZiSukAAZ>, DB

## Marianka Šatkovská - 99. narodeniny



V sobotu 7.9.2024 oslávila svoje 99. narodeniny a zároveň meniny naša prababka Marianka Šatkovská. Počasie nám prišlo, a tak sme mohli v kruhu najbližších zaželať mojej prababke všetko dobré do ďalších rokov, hlavne pevné zdravie a vtipnú myseľ, ktorá ju neopúšťa. Keď som bola menšia, spievali sme spolu pieseň Kopala studienku, bola to taká „tradícia“, a tak

sme si ju spolu znova zaspievali. Prídali sa aj ostatní a nezostalo len pri jednej pesničke. Prekvapením bol pán starosta Ernest Benko s Lenkou Martišovou, ktorí osobne prišli a Marianke srdečne zagratulovali. Nezabudla na ňu ani dlhoročná rodinná kamarátka Evka Gergelová. Posedeli sme do neskorých večerných hodín, kedy sme spomínali na staré časy. Veríme, že o rok sa znova všetci stretne na jej 100. narodeninách... *pravnučka Barborka*



## ZO Jednota dôchodcov Beckov

*oznamuje svojim členom, že na utorok 10. decembra 2024 pripravuje autobusový zájazd na VIANOČNÉ TRHY do Zakopaného v Poľsku. Záujemcovia sa môžu záväzne prihlásiť do 8.11.2024 u p. M. Kubíčkovej zaplatením zálohy 20 eur a odovzdaním návratky, ktorú v tých dňoch dostali do schránok.*

## Pre poberateľ'ov dôchodku - 13. dôchodok

Informujeme občanov o podmienkach vyplácania tohtoročného 13. dôchodku. Novelou č. 87/2027 Z. z. zákona o sociálnom poistení (zákon č. 461/2003 Z.z.) zaviedla vláda SR novú dôchodkovú dávku - 13. dôchodok po novom. Dôchodcovia dostanú 13. dôchodok ako obvykle v decembri, ale suma dôchodku nebude počítaná podľa výšky vyplácanej dôchodkovej dávky, ale bude závisieť od druhu dôchodku (druh dôchodku - starobný, invalidný, vdovecký a vdovský, sirotsky, predčasný, sociálny) a dávka, ktorá im bude vyplácaná, bola určená ako priemerná mesačná suma jednotlivých druhov dôchodkov za predchádzajúci rok. Napríklad poberatelia starobného a predčasného starobného dôchodku dostanú 606,30 eur, čo je výška priemerného starobného dôchodku za rok 2023. Poberatelia jednotlivých druhov dôchodkov tak dostanú minimálne 300 eur a maximálne 606,30 eur. Garantovaná najnižšia suma 300 eur zostáva zachovaná, aj keď bude priemerná suma daného druhu dôchodku nižšia. Ak bude mať poberateľ nárok na viacero dôchodkových dávok, vyplatí sa mu len jeden 13. dôchodok, a to ten, ktorého suma je najvyššia.

### Druh dôchodku - Suma 13. dôchodku v €

starobný, invalidný po dovŕšení dôchodkového veku	606,30
predčasný starobný	606,30
invalidný do 70%	300,00
invalidný nad 70%, sociálny	493,80
vdovský	339,00
vdovecký	300,00
sirotsky	300,00

Zdroj: Sociálna poisťovňa

Spracovala: DB



## Malí hrdinovia veľkej vojny XI. časť

### Legionárska odysea beckovských rodákov

Epitaf na náhrobku francúzskeho legionára na cintoríne v Beckove:

ŽIVOT MŮJ ŤAŽKÝ - BŮLNÝ, V PRÁCI  
VŽDY USILOVNÝ. NIKDY SOM NELENIL,  
BOHA SOM VELEBIL.

### Prológ

Už 28. júla 1914, keď Rakúsko-Uhorsko vyhlásilo vojnu Srbsku, bola pred rakúsko-uhorským veľvyslanectvom v Paríži usporiadaná demonštrácia pod heslom „Preč s Rakúskom“, vyzývajúca Francúzov na vstup do vojny. Vyše dvesto Čechov a Slovákov žijúcich vo Francii sa zhromaždilo pred ambasádou Rakúsko-Uhorska, keď za spevu piesne „Hej, Slované“ spálili rakúsko-uhorskú vlajku. Bolo to vôbec prvé vystúpenie vo Francúzsku, ktoré podnietilo uvedomelých Čechov a Slovákov k ďalším činom. Chceli bojovať. No iba vstup do cudzineckej légie bola dovtedy jediná možnosť, ako vytvoriť vo Francúzsku zahraničnú vojenskú jednotku. Tak vznikla už 31. augusta 1914 rota „NAZDAR“, francúzsky „COMPANIE NAZDAR“, pomenovaná podľa tradičného sokolského pozdravu. K prvému bojovému nasadeniu bola odvelená v októbri 1914 do okolia Champagne neďaleko mesta Remeš. Rota sa zúčastnila aj bojov o mesto Arras, časť jej príslušníkov dokonca bojovala aj na solúnskom fronte v Grécku, či v bitke o Gallipoli.

Keďže na vytvorenie väčšej vojenskej jednotky légii vo Francúzsku nebolo dostatočný počet dobrovoľníkov ani zajatcov (Rakúsko-Uhorsko nebojovalo na francúzskom fronte), vďaka prvým dvom transportom legionárov z Ruska, presunu Čechoslovákov zo zajateckých táborov v Srbsku a Rumunsku a niekoľko stovák slovenských a českých dobrovoľníkov z radov emigrantov z USA pricestovaných do Francie, sa začali vo Francúzsku formovať skutočné československé légie. Všetky tieto aktivity boli iniciované Milanom Rastislavom Štefánikom. V roku 1918 vznikla Československá strelecká brigáda, ktorú tvorili 21. a 22. československý strelecký pluk. Brigáda bola nasadená do bojov od júna 1918. 3. decembra 1918 bol vytvorený 23. československý strelecký pluk a 28. januára 1919 24. československý strelec pluk. Do 24. streleckého pluku sa dobrovoľne prihlásil aj hrdina tohoto príbehu, v tom čase už Beckovčan Jozef Letko.

Jozef LETKO, kmeňové číslo v légii 10 276, dobrovoľník - legionár vo francúzskej légii sa síce narodil v Selci dňa 18. marca 1876, ale otec Štefan Letko pochádzal z Beckova, do Selca sa iba príznil v druhej polovici 19. storočia. Za manželku pojal Annu, rodenú Janičkovú. Jozef vyrastal v roľníckej katolíckej rodine, vychodil šesť tried obecnej školy v Selci, potom pomáhal otcovi v hospodárstve, v čase sezónnych prác pracoval aj v Beckove na majeri Ráta u Kurcov. Narukoval na základnú vojenskú službu k 71. pešiemu pluku ako infanterista v Trenčíne v roku 1896 a domov sa vrátil v roku 1899. No už od roka 1903, od 1. marca, žil znova v Beckove, kde slúžil u bohatých gazdov ako paholok a istý čas aj v rodine u Kurcov. Tu v



Beckove si našiel aj svoju životnú družku Katarínu, rodenú Šebáňovú (\* 2. februára 1885), ktorú pojal 13. augusta 1905 v katolíckom kostole v Beckove za svoju zákonnú manželku. Obaja manželia pracovali ako nádenníci u rôznych gazdov v Beckove, neskôr iba u Kurcov, kde aj na majeri bývali a v roku 1907 si postavili malý domček na okraji Beckova vo Vadičove, vtedy s popisným číslom 233. Narodilo sa im postupne sedem detí, pred začiatkom Veľkej vojny aj počas nej päť, potom po vojne ešte dve. Prvá bola dcéra Anna (1906-1935), druhý bol syn Jozef, \* 16. novembra 1908, ten vyrástol v Beckove, založil si rodinu, ale zahynul 17.2.1945 v koncentračnom tábore v Nemecku. Ďalší syn Ján sa narodil 4. októbra 1910 v Beckove a v roku 1930 žil ešte spoločne s rodičmi a robil nádenníka u bohatých gazdov, oženil sa krátko po skončení druhej svetovej vojny (+2.12.2001). Dcéry Mária (1914 - 2004) a Zuzana (1916 - 1975), syn Anton (1919 - 1978) a najmladšia bola dcéra Jozefína (1922 - 1987).

Jozef Letko narukoval do prvej svetovej vojny až v máji 1916 (v júli sa mu narodila dcéra). Narukoval ako infanterista do Trenčína, kde bol zaradený do V., tzv. odlúčeného, práporu 71. pešieho pluku. Celý pluk už v tom čase bojoval na talianskom fronte, no tento odlúčený prápor bol odvelený na rumunský front v rámci 144. pešej brigády rakúsko-uhorskej armády. A to od septembra 1916.

Do zajatia Jozef padol v septembri 1918, internovaný bol v rumunskom zajateckom tábore v meste Jasy. Do Francúzska boli zajatci presunutí až v októbri 1918. Jozef bol najskôr v zajateckom tábore La Rochele a neskôr prevezený do zajateckého tábora v Bordeaux.

Ako dobrovoľník vstúpil do československej légie 19. júna 1919 v Bordeaux. Bol zaradený do 24. pluku ako strelec. Pluk sa už bojov nezúčastnil, ale 26. júla 1919 bol presunutý do Československa.

Od augusta 1919 do konca roka Jozef so svojím plukom bojoval a strážil južnú hranicu s Maďarskom. Začiatkom roka 1920 bol pluk rozpustený, vojaci, ktorí chceli slúžiť aj naďalej v novo formujúcej sa československej armáde, boli prevelení do posádok po celej ČSR. Demobilizovaní legionári sa vrátili do svojich domovov.

Prísaha československých legionárov vo Francii (úradná reč vo vojsku bola čeština):

„Prisaháme při všem, co jest nám svaté a v plné shodě se svým svědomím a přesvědčením, že budeme poslušni presidenta a vlády republiky Československé a všech svých velitelův prezidentem a vládou ustanovených. Prisaháme, že budeme bez odmluvy plniti jejich nařízení vždy a všude i v nebespečí, bez váhání a odporu, že svých vojsk neopustíme, ale i životy své ochotně dáme na ochranu vlasti. Prisaháme, že budem druh druhu milovati, k sobě verne státi, v nebespečí se neopouštěti, ale až do konce se brániti, jak nám to káže mužná čest a vědomí povinnosti občanských. Tak přísaháme!“

Jozef Letko sa vrátil k svojej rodine do Beckova a keďže nemal veľké hospodárstvo, tak pracoval ako nádenník pre viacerých gazdov v Beckove. Po vojne sa manželom Letkovcom narodili ešte dve deti. Služba v légii mu bola započítaná v dĺžke 24 mesiacov, trojnásobok skutočne odslužených mesiacov, tak ako to určoval legionársky zákon. Do konca II. svetovej vojny ešte pracoval u beckovských gazdov, potom žil aj s manželkou vo svojom domčeku vo Vadičove ako dôchodca a naďalej poberal aj legionársky dôchodok. Zomrel 17. júla 1953 ako 77 ročný. Je pochovaný na cintoríne v Beckove.

Jozef LETKO si tak ako všetci legionári - dobrovoľníci zaslúži umiestniť na svoj náhrobok tabuľku s nápisom: SLÚŽIL V ČESKOSLOVENSKEJ LÉGII VO FRANCÚZSKU A BRÁNIL NAŠU NOVÚ REPUBLIKU ČESKO-SLOVENSKO AKO LEGIONÁR DOBROVOĽNÍK V ROKOCH 1919 - 1920.

Jeho manželka Katarína Letková zomrela 7. novembra 1959 a je pochovaná v Beckove. *Ivan Ondrejič*

Autor ďakuje Mgr. Marte Fabušovej za poskytnuté informácie a fotografie.

Zdroje: Archív VHÚ Praha: Poslužný spis legionára Jozefa Letka; Jiří Fidler: Dějiny československých légii v datech, Wikipédia: IR 71 Trenčiansky peší pluk - história Slovakiana SK: sčítacie hárky obyvateľov Československa rok 1930, obec Beckov.

Evidenčný list Jozefa Letka ako príslušníka čs. légii vo Francúzsku.

Zdroj: VHÚ Praha

Rodina Jozefa Letku: manželja 1. Jozef Letko a 2. Katarína, r. Šebáňová, deti: 3. Anna, 4. Jozef, 5. Ján, 6. Mária, 7. Zuzana, 8. Anton, 9. Jozefína.

Zdroj: Mgr. M. Fabušová

Hrob Jozefa Letka na cintoríne v Beckove.



## Klenot našej obce v dielach umelcov 19. storočia

Beckovský hrad je vďačným námetom pre umelecké zobrazenia už niekoľko storočí. Najstaršie nám známe vyobrazenie pochádza z učebnice geometrie, ktorá vyšla v roku 1686. Autorom bol holandský maliar, grafik a rytec Justus van den Nypoort, ktorý sa v rokoch 1677 - 1683 zdržiaval v Uhorsku - a nevedno kedy pobudol aj v Beckove.

Určite sa medzičasom našli ďalší umelci, ktorí sa snažili zmocniť zdanlivo jednoduché témy - riny hradu boli cieľom vychádzok mnohých generácií žiakov i študentov, učiteľov, turistov, zamilovaných i romantikov. Na hodinách výtvarnej výchovy sme aj my svojho času zobrazovali hrad, a tak sa učili základom maľby v plenéri.

Neskoršie spodobena hradu nepoznáme, známe sú až obrázky z 19. storočia. Beckov maľovali, kreslili, ryli Joseph Fischer (1818, 1826 - ilustroval prvé knižné vydanie Malebnej cesty dolu Váhom od Alojza Medňanského), Josef Axmann (1822), George Edwards Harring (1838), Ludwik Rohbock (1860), Thomas Ender (1861-1863), Ladislav Mednyánszky (rodný Beckov zobrazoval po celý svoj život, hrad figuroval už na jeho prvých detských kresbách). Samozrejme, dosiaľ nikto neprekonal Mednyánszkeho, ani v kvalite, ani v počte vyobrazení.

V 19. storočí vznikol aj ďalší menej známy Beckovský hrad. Bol publikovaný v roku 1888 v knihe *Der osterreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild*. 5, (Ungarn. Bd. 1. 1888), jeho autormi sú maliar GYULA HÁRY a rytec GUSTÁV MORELLI - na obr.1,2.

Kolorovaný obrázok je z maďarského vydania a v januári sa objavil na Beckovskom bazári nepotrebných vecí (1) na Facebooku. Čierno-biely je z 5. knihy Rakúsko-uhorskej monarchie, s.135 (2).

Stručne o jeho tvorcoch: Maďarský maliar **Gyula (Július) Háry** (20.9.1864 - 3.1.1946) sa venoval aj grafike a dizajnu. Študoval v Maďarsku, Taliansku a Holandsku. Už ako študent vynikal v kresbe. Krásnymi ilustráciami sa preslávil v 80. rokoch 19. storočia. Pravidelne vystavoval od roka 1891. V roku 1911 získal prvú cenu za krajinársku kresbu na Národnom salóne, v roku 1922 štátnu cenu a o rok neskôr ďalšiu ocenenie. V rokoch 1910 - 1920 bol odborným asistentom na katedre kreslenia a figurálnej maľby na Vysokej škole výtvarných umení v Budapešti. Od roka 1902 bol členom slobodomurárskej lôže. Jeho diela sa nachádzajú v rôznych galériách v Maďarsku. Kedy navštívil Beckov a nakreslil pohľad na hrad a obec od Trenčína, nevieme, ale vzhľadom na rok vydania knižnej publikácie, mohol mať najviac 23 rokov.

Tiež nevieme, či rytec Morelli bol niekedy v Beckove, alebo (čo je pravdepodobnejšie) pracoval podľa predlohy. **Gustáv Morelli** (15. 2. 1848 - 21.3.1909) bol veľmi známy a úspešný rezbár, rytec a učiteľ ryteckva. Svoje prvé rytiny vydal v albumoch *Honvéd* a *Coronation*. Na štátne štipendium študoval v Paríži a Londýne. V roku 1872 sa vrátil do Pešti, od roka 1873 viedol na umeleckej učiteľskej škole odbor drevorezby; ilustroval dve vydania Petófiho básni, vytvoril



mnohé dekoratívne diela, okrem iného aj cenné papiere, dlhopisy, učebnice i diplomy. Podieľal sa graficky na maďarskom vydaní rozsiahleho diela **Rakúsko-uhorská monarchia slovom a písmom**, v ktorej je vyobrazený aj náš Beckov. V roku 1895 dokončil štyri a pol metra dlhý drevorez Príchod Maďarov, najväčšie dielo svojho druhu. Odišiel do Nemecka študovať farebné drevorez, aby vytvoril desať miliónových pohľadníc na objednávku pošty. Za svoju tvorbu získal niekoľko medailí a vyznamenaní.

Niekoľko vzázková Rakúsko-uhorská monarchia slovom a obrazom sa občas objaví v ponuke antikvariátov, treba vytrvalo sledovať...

Mgr. Dana Badžgoňová

Zdroj: wikipedia, arcanum, <https://en.mng.hu/artworks/53217/>; Wikimedia Commons, *Der osterreichischungarische Monarchie in Wort und Bild\_5\_Ungarn\_Bd\_1\_1888\_(127854117)*

Obrázky / Zdroj: 1. Peter Kubas, Facebook, 12.1.2024; Ernest Benko, Beckov

## 150. výročie od vydania životopisu vojvodu Stibora

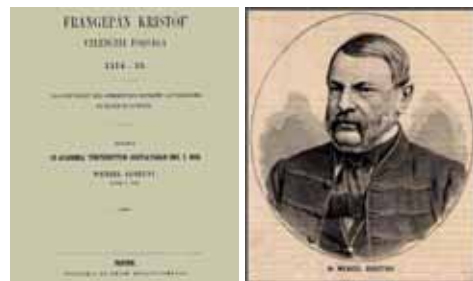
V tomto roku si pripomíname 150. výročie vydania prvého odborného diela pojednávajúceho o živote vojvodu Stibora, najvýznamnejšieho majiteľa Beckovského hradu a panstva. Jeho autorom bol Gusztáv Wenzel a ako uvádza Daniela Dvořáková v diele *Rytier a jeho kráľ* (Budmerice 2017, s.35), bol to on, ktorý stanovil rok 1347 ako rok Stiborovho narodenia. Pokiaľ ide o miesto jeho posledného odpočinku, predpokladal, že je pochovaný v Krakove v kostole sv. Kataríny (ide o iného Stibora), pretože v tom čase nemohol vedieť, že náhrobok, resp. jeho dve časti, nájdené v hradbách mestského opevnenia Stoličného Belehradu - Szekesfehervár - v roku 1923, zobrazujú vojvodu Stibora (c.d. s. 331). Potvrdil to až nález hlavy s erbom v 70. rokoch 20. storočia (viac: BN 4/2023, s.6-7), takže dnes spoľahlivo vieme, že Stibor v roku 1414 spočinul vedľa uhorských kráľov.

**Gustáv Wenzel** (19.1.1812 Luckau, Sasko - 20.11.1891 Budapešť, R-U) bol významný uhorský právnik a historik nemeckého pôvodu, univerzitný profesor (1850) a rektor Peštianskej univerzity (1866), člen Maďarskej akadémie vied

(1846) a kráľovský radca (1868). K 40. výročiu pedagogickej činnosti na univerzite mu 12. mája 1890 kráľ František Jozef I. udelil nobilitáciu s titulom z Kövesdu a získal čestný doktorát na univerzite. Pri odchode do penzie (1889) získal dedičné členstvo vo Veľkom ráde.

Gustáv Wenzel bol dvakrát ženatý (Alojzia Feszl a Adela Brunner), jeho dcéra Ilona Wenzel z Kövesdu sa vydala za Ivana Bertényiho, sudcu kráľovského dvora, ich syn Dr. István Bertényi bol otcom Ivana Bertényiho (1939), významného maďarského historika a univerzitného profesora - akademika, ktorý sa špecializoval na stredoveké uhorské dejiny a heraldiku (napr. dielo *Naši anjouovskí králi a doba Žigmunda*, 2011).

Najznámejším dielom Gustáva Wenzela je súbor pramenných publikácií *Árpádkori Új Okmánytár (Codex Diplomaticus Arpadianus Continuatus - Árpádov nový dokument I - VIII, 1860 - 1870*, publikovaný v latinčine a prístupný elektronicky na Hungaricana). Wenzel písal odborné diela a články z oblasti práva a histórie, napríklad o uhorskom a sedmohradskom súkromnom práve, o uhorskej histórii, o historických osobnostiach (Frangepánovci, Fuggerevci,



štyria arcibiskupi z rodu Thurzó, Pipo z Ozory, kráľ Matej...).

Pre nás je významná štúdia o vojvodovi Stiborovi - **VOJVODA STIBOR, ŽIVOTOPISNÁ ŠTÚDIA**, ktorá vyšla knižne v roku 1874 v Budapešti - **pred 150 rokmi**. Zatiaľ nebola preložená do slovenčiny, ale môžete si ju prečítať na REAL-EOD (<http://real-eod.mtak.hu/798/>).

Do slovenčiny bola preložená iná Wenzelova publikácia - *Boje dolnouhorských banských miest s Dóczyovcami z Veľkej Lúče 1494 - 1548*. Vyšla v roku 1876 v maďarskom jazyku, v slovenčine až v roku 2017, vydalo ju Združenie za záchranu hradu Revište.

Mgr. Dana Badžgoňová

Zdroj: Wikipédia; Hungaricana; REAL-EOD;

Foto (zdroj): Wikipedia Commons

## Stará kniha o hradoch v novom vydaní

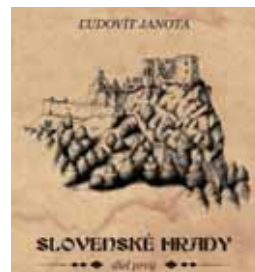
Dielo Ludovíta Janotu *Slovenské hrady I - III* je slávne, predávané a opakovane vydávané. Máte ho vo svojej knižnici? Nedávno vyšiel vo vydavateľstve Columbus prvý diel, má 322 strán, rok vydania 2023, cena 29 až 39 eur. Na obálke 1. dielu je aj po rokoch stále hrad Beckov, samozrejme, v inej podobe ako na prvom vydaní. Druhý a tretí diel vychádzajú 15. a 31.8.2024.

Vydavateľ na stránke Martinusu píše: „Sú diela, ktoré by

mali byť v policiách kníhkupectiev v každej dobe a v policiach domácnosti každej generácie. Deväťdesiat rokov už k takým knihám patrí trojdielny súbor slovenských hradov Ludovíta Janotu.“ Slovenské hrady zostávajú jedinečné - boli prvým súborným dielom o hradoch v slovenčine. Legendy doplnené krásnymi obrázkami. DB

Obrázok posledného vydania *Slovenských hradov I*

Zdroj: Martinus.sk





## Pamätná doska J.M. Hurbana na budove ev. fary - 95. výročie odhalenia

Slávnostné odhalenie: 13.10.1929

Iniciatíva: Matica slovenská a Ľudmila Riznerová - Podjavorinská, podpredsedníčka MO Matice slovenskej v Novom Meste nad Váhom (predseda Dr. Rudolf Markovič, notár)

Prípravný výbor: predseda okresný náčelník Otakár Vladimír Fleischer (do 1928), podpredseda okresný náčelník Dr. Karol Schnabel (od 31.7.1928) v Novom Meste nad Váhom

Prostriedky: národná zbierka, jar 1928 (Zdroj: Považské hlasy, ročník XI., číslo 41, 20.10.1928, s. 5) Autor dosky: Marek Kraus, kamenár z Nového Mesta nad Váhom

S iniciatívou zhotoviť pamätnú dosku v rodisku J.M. Hurbana v Beckove prišla tajomníčka Miestneho odboru Matice slovenskej v Novom Meste nad Váhom Ľudmila Riznerová - Podjavorinská. V lete 1925 tento zámer osobne riešila s vtedajším okresným náčelníkom v Novom Meste nad Váhom Otakarom Fleischerm a následne v písomnom styku s predsedom Matice slovenskej Štefanom Krčmerym. Krčmery jej 26.6.1925 odpísal, že sa o označení rodného domu Hurbana zhováral v Martine s učiteľom Jánom Valaštanom, hudobným skladateľom Dolinským, ktorý v Beckove v tom čase učil, čo neskôr pripomenul okresnému náčelníkovi Fleischerovi. Nikto ďalší s touto myšlienkou neprišiel, a preto poveril Ľ. Riznerovú, aby v novomestskej MS v tejto veci začali konať (zdroj 2), s.271). Podjavorinská bola tajomníčkou MS do októbra 1929, kedy sa funkcie vzdala zo zdravotných dôvodov.

Myšlienka potrebovala dozrieť, ale už na jar 1928 sa konala úradne povolená zbierka na Hurbanovu pamätnú tabuľu. Zbierka bola veľmi úspešná, vyzbieralo sa viac prostriedkov, ako bolo potrebné na daný účel, a tak sa miestna Matica rozhodla postaviť aj pamätník národnému buditeľovi v Novom Meste nad Váhom - a tak sa stalo, že 21. októbra 1928 odhalili bustu J.M. Hurbana v mestskom parku. Prečo sa zrealizoval Hurbanov pamätník - busta - najskôr v Novom Meste nad Váhom a nie súčasne, ako to pôvodne plánovali?

Príčinou bola skutočnosť, že beckovská fara bola vo veľmi zlom stave a p. farár Pavel Bálent chcel osadiť pamätnú dosku až na zrekonštruovanú faru. Napokon starú faru, rodný dom Hurbana, museli zbúrať, pretože stará budova bola v tak zlom stave, že jej renovácia by stála viac ako stavba novej. V Beckove teda v rokoch 1928 - 1929 prebehla výstavba novej fary. Stavba bola dohotovená v septembri 1929 a zároveň bola vytvorená a na budovu osadená pamätná doska z bieleho kararského mramoru rozmerov 1x1,8 m, so zlatým nápisom. Dosku zhotovil kamenár Marek Kraus z Nového Mesta nad Váhom podľa návrhov maticiarov a významnej angažovanosti Ľudmily Riznerovej. Odhalenie pamätnej dosky bolo naplánované na 6. október, ale posunulo sa o týždeň neskôr, pretože ešte 3. októbra sa konalo v Novom Meste nad Váhom ohotovnicke divadelné predstavenie Drotár, aby celý výťažok zo zvýšeného vstupného Miestny odbor MS mohol venovať na Hurbanovu dosku v Beckove.

Odhalenie Hurbanovej dosky sa konalo v nedeľu **13. októbra 1929** o 2. hodine popoludní. Podujatie sa uskutočnilo ako veľká národná manifestácia. Zúčastnilo sa ho údajne

až 4-tisíc ľudí z Beckova a okolia Nového Mesta nad Váhom i z ďalších krajov. Prítomní boli významní hostia, napr. predseda zemskej rady a Slovenskej ligy Dr. Method Bella, pluk. Bálent, senior Bodický, Július Bodnár (autor životopisu Dr. J.M. Hurbana, 1925) a iní.

„Slávnosť bola zahájená hudbou a spevom tridsaťročného piešťanského spevokolu Slovenskej Ligy. Okresný náčelník z Nového Mesta nad Váhom **Karol Schnabel** prehovoril v zastúpení krajinského prezidenta (JUDr. Ján Drobny). Hlavným rečníkom bol z poverenia MS básnik **Martin Rázus**, ev. farár z Mor. Lieskového, ktorý v krásnej a nadšenej reči podal výstižne históriu oslávenca, jeho prácu na poli národnom i kultúrnom. Ako vodcov odojba slovenského národa v roku 1848 - za Slovenských dobrovoľníkov, ktorí sa v hojnom počte slávnosti zúčastnili -, vzdal hold pamiatke oslávenca Michal Cádra, riad. Slovenskej banky, fil. N. Mesto n. V. Za školy prehovoril Karol Treský, školský inšpektor. V mene amerických Slovákov prehovoril Pavel Kuklíš Kunovský. Dr. Ján Hrušovský (redaktor Slovenského denníka) oddal pamätnú tabuľu do opatery obci Beckovu a ev. cirkvi. Miestny ev. farár Pavel Bálent a starosta v jednej osobe (1927-1931, 1932-1935 - *doplnil autor*) prevzal tabuľu. Hudba hrala národné piesne a ľud v povznesenej nálade sa pomaly rozchádzal.“ (zdroj 3) PH, roč. XII., č.27 z 19.10.1929, s.3). Za vydarený reliéf a celú pamätnú dosku Odbor Matice slovenskej v Novom Meste nad Váhom publikoval v Považských hlasoch poďakovanie autorovi dosky, údajne akad. sochárovi, Marekovi Krausovi (zdroj 3) PH, roč. XII., č. 31 z 23.11.1929, s.3).

Oslava dopadla k všeobecnej spokojnosti, hoci nie všetko, čo usporiadatelia chystali, sa napokon uskutočnilo. Podjavorinskej nová báseň *Pred rodným domom Hurbanovým* vôbec nezaznela. Mala ju predniesť samotná autorka, ale v tom čase bola od 9. októbra týždeň na liečení v Bratislave. Ani Štefan Krčmery, predseda Matice slovenskej, sa podujatia nezúčastnil z pracovných dôvodov napriek tomu, že ho obaja spoločne plánovali veľmi dlho, ako sa dozvedáme z ich korešpondencie z rokov 1925 - 1929 (Listy LRP,II). Našťastie, plne ho zastúpil Martin Rázus. Spojenie nebolo ako dnes, a tak sa stalo, že usporiadatelia sa nedozvedeli, že Štefan Krčmery nepríde, lebo jeho telegram bol doručený do domu neprítomnej Podjavorinskej! A tak v nedeľu podpredseda Dr. Schnabel chodil autom ku každému vlaku z Martina... V súčasnosti nepredstaviteľné!

Pamätná doska zdobí budovu ev. fary do dnešných dní. V roku 2017 k nej pribudla ďalšia k 200. výročiu narodenia J.M. Hurbana od ECAV na Slovensku. Po 95. rokoch na mramorového Hurbana čaká vyčistenie, pretože zub času a neodborné ošetrenia zanechali na viditeľné stopy. Budeme vás informovať.

*Mgr. Dana Badžgoňová*

Zdroj:

1) Školská kronika, šk. rok 1928/29: „Tohto roku zručili Hurbanovo rodisko a stavajú novú ev. a. v. faru...“ (zápis: D. Štubňa). Pamätná tabuľa bola 13.10.1929 slávnostne odhalená.

2) Michal Kocák, Listy Ľudmily Riznerovej-Podjavorinskej II. Matica slovenská, 1989:

s. 71 / 19.8.1927 / list č. 92: list LRP *Štefanovi Krčmerymu*: „Aby sme sa neoneskorili, i ja ako člen výboru, Vás úctivo prosím o slávnostnú reč v Beckove

a o prednášku v predvečernej slávnosti v N. Meste. Sme azda neskromnými..., no chceme to mať naozaj parádne!“

**s. 75: 25.1.1928 / list č. 97:** list LRP Št. Krčmerymu: „Ako radostnú zvesť Vám zdelujem, že na dosku Hurbanovu máme už do 10.000 Kčs. Navrhujem, aby sme postavili v tunajšom parku poprsie Hurbanovo a nazvali ho parkom Hurbanovým. Župný úrad sľubuje tiež podporu. Poprsie by sa odhalilo 28. októbra 1928.“

**s.76: 18.2.1928 / list č. 101:** LRP píše Matici slovenskej: „Úctivo Vám zdelujeme, že vec postavenia poprsia a odhalenia dosky JMĽ postúpila natoľko, že vyjednávame s umelcami Pospíšilom a Motoškom (Frico, Miroslav, 1891-1956) a zasa s ev. cirkvou beckovskou. Táto je ochotná hneď zjari začať prácu pri prestavbe fary, čo bude do konca júla hotové...“ Farár Bálent ju upozornil aj na Dionýza Štúra - navrhuje vedeniu MS aj jemu pamätnú dosku... (s.77)

**s. 99-100 / 31.7.1929, list č. 134:** list Matici slovenskej: „S radosťou Vám zdelujem, že náš plán označiť rodný dom JMĽ v Beckove tabuľou ideme uskutočniť i prosíme si k tomu Vašu pomoc. V prvom rade prosíme prezrieť nápis na dosku: dom vlastne, v ktorom sa Hurban narodil, je zrúcaný, na jeho mieste stavia sa nová fara. Na túto by doska prišla, a tak i nápis sa musí prispôbiť. Doska bude 1x0,80 m veľká, a tak by sa žiadal obsažnejší nápis. Prosíme Vás o doplnok, prip. citát z Hurbanových myšlienok. Slávnosť sme určili na 6.10.1929, no možno sa dátum zmení. Odbavila by sa o 3. hod. popoludní, od nás sa pôjde autobusmi s hudbou.“

3) Považské hlasy 1928 - 1929

4) Báseň Ľudmily Podjavorinskej **Pred rodným domom Hurbanovým**, Slovenské pohľady, 45, 1929, č.10, s.605-608.

### Pred rodným domom Hurbanovým (úryvok)

*Tá biela, bielučká, tá tichá beckovská fara pod strmým, pod hrdým hradom si čuší; (...)*

*Sám Boh tak usúdil slovenskej zemi, by vo tme duchovnej spiaci a nemí precítili k životu, reči si spoznali krásotu, k práci sa vzpružili, jarí, potomci otroka - vzbudil Boh Slovákom proroka v junáku z beckovskej fary!*

*A keď zvon slobody prebúdza národy, z tichého zátišia hlásateľ lásky a pokoja, nadšenie, odvaha odojba v ubledlej tvári - šiel vymôcť národu právo a slobodu hrdina z beckovskej fary! (...)*





## Konfirmácia našich mladých

Dňa 6.10.2024 bol významným dňom v našom evanjelickom cirkevnom zbore v Beckove pre niekoľkých mladých ľudí. V tento deň sa *Adriana Augustínová, Nikola Biesiková, Maxim Groschmidt, Tomáš Horečný a Lívia Prokopenská* zúčastnili slávnosti konfirmácie a stali sa dospelými členmi našej cirkvi. Prvýkrát pristúpili k Večeri Pánovej a mohli zažiť Božiu blízkosť. Veríme, že tento deň bol pre

nich začiatkom ich viery a lásky k Pánu Bohu. Veríme a modlíme sa za nich, aby ich viera a láska rástla a boli milí aj Pánu Bohu aj ľuďom.

Ďakujeme bratovi farárovi Jánovi Rumanovi za jeho láskavý prístup k týmto mladým ľuďom a za jeho prípravu ku konfirmácii. Nech aj jeho žehná Pán Boh v ďalšej službe.

RP

Foto: Ing. Darina Jarábková



## Pamiatka zosnulých

*Evanjelium podľa Matúša 28,5-7: „Anjel povedal ženám: Vy sa nebojte, lebo viem, že hľadáte Ježiša, toho ukrižovaného! Niet ho tu, lebo vstal, ako povedal; pod'ťe, vid'ťe miesto, kde ležal. A choďte rýchlo; povedzte Jeho učeníkom, že vstal z mŕtvych, a hľa, predchádza vás do Galiley, tam ho uvidíte. Ajhľa, povedal som vám.“*

Milý čitateľ!

V tieto dni sa naše kroky často uberajú na cintoríny. Mnoho krát celé rodiny putujú, aby sa pristavili pri hrobch svojich najbližších. Práve na takýchto miestach si akosi viac uvedomujeme svoju pomínutelnosť, nestálosť. To, že tí, ktorí možno ešte len nedávno s nami zdieľali dobré ale aj zlé veci, už nie sú medzi nami. Často naše oči zaplavia slzy smútku a spomienok, pretože je nám ľúto. V spomienkach sa vraciame k situáciám, myšlienkam, okamihom, ktoré nám v spojení s nimi ostali zapísané v našej pamäti. Často nám však prídu na myseľ aj slová, ktoré sme chceli našim blízkym povedať, ale nebol priestor, čas, situácia - jednoducho ostali nevy povedané. Túžime potom, aby sme ešte mali možnosť vysloviť, na čo sme nemali odvahu, či nenabrali sil, alebo k tomu akosi nebolo dostatok priestoru a vhodnej príležitosti.

V Biblii - evanjeliách, na záver pri pohrebe Pána Ježiša, nájdeme ženy v podobnej situácii, v podobnom rozpoložení. Po násilnej smrti ich priateľa Ježiša, jeho ukrižovaní, sa len veľmi ťažko dokázali zmieriť s tým, že ich, Majster a Pán, Ježiš už nie je medzi nimi. Svedectvo, ktoré sami v smútku dávajú, bolo založené na nádeji, že práve skrze Neho nastane zmena, a tú Izrael už veľmi dlho očakával. Malo to byť oslobodenie národa a návrat k Bohu, ktorý sa k nim celé storočia priznával. Nikto však nepredpokladal, že sa situácia takto veľmi rýchlo zmení.

Možno prežívali presne to, čo my, keď nám je s našimi blízkymi dobre. Máme pocit, že budú s nami večne a že tie nádherné situácie, chvíle šťastia a pokoja nikdy neskončia. Aj napriek našej túžbe, často nečakane, zasiahne smrť. Prichádzame o tých najbližších,

a smrť nelútostne trhá zväzky a drancuje naše srdce. Máme strach o seba, ale rovnako aj o svojich blízkych, pretože smrť nemá zľutovanie. Práve v tom spočíva naša neistota, strach, beznádej.

Keď stojíme nad hrobmi svojich blízkych, často aj v tichej či hlasnej modlitbe, k Bohu voláme, prosíme, aby boli na tej dobrej strane, aby boli s Ním v nebi. Akoby sme však v tomto nedokázali mať istotu. Nikto sa totiž z tej druhej strany nevrátil. Nikto z ľudí nám nedokáže dať jasnú odpoveď na naše otázky.

Na hroby kladieme sviece, ktoré nám majú rozjasniť tmú tejto beznádeje. Prípomenuť nádej v temnote tohto sveta. Ale každá svieca raz dohorí. Jej mihotavé svetlo zhasne a nahradí ho tma. Nedokážeme totiž nahliadnuť za oponu smrti a s istotou zistiť, čo nás tam čaká. Práve preto mnohí z nás radšej presvedčajú samých seba, že smrť je vlastne koniec všetkého. Že v nej sa všetko rozplynie a potom už nič nie je.

Keď ženy v evanjeliách, v nedeľné ráno, prišli k hrobu Pána Ježiša, nachádzajú otvorený hrob. Už to ich muselo vydesiť, pretože v piatok hrob vojaci zapečatili. Bola tam stráž, tá mala zabrániť vykradnutiu, ale tiež akémukolvek zásahu, narušeniu tohto posvätného miesta. To, čo mali pred svojimi očami, v nich určite vyvolávalo množstvo otázok o tom, čo sa stalo.

Hrob bol jaskyňa a keď vstúpili do neho, stretáva sa s nimi anjel. Boží posol, ktorý im vysvetľuje, čo sa stalo a prečo je hrob prázdny. Prišli smútiť za svojim priateľom, ale jeho v hrobe niet, pretože Boh urobil niečo výnimočné. Vstal z mŕtvych. Nestal sa len zázrak

návratu do života. Ježiš neožil, aby mohol pokračovať v pozemskom živote, byť opäť so svojimi blízkymi, tešiť sa s priateľmi.

Zvesť nedeľného rána znie: Boh premohol smrť, stal sa víťazom. Smrť už viac nevládne, ale skrze Pána Ježiša prichádza život. Práve preto anjel hovorí ženám: nebojte sa! Smrť už nie je koncom, beznádejou, stratou, neistotou, ale vo Vzkriesenom Spasiteľovi sa stáva bránou do nových vecí, nového, večného života, ktorý Boh pripravil už od stvorenia sveta všetkým, každému človeku. Cestu na toto nové miesto nachádzame práve vo viere, vo vzkrieseného Krista - Božieho Syna.

Čoho sa teda naozaj nemusíme báť? Život sa pre týchto ľudí nezmenil v tom, že by už nič zlé neprežívali. Neobchádzali ich problémy. Nestratilo sa to zlé. A predsa prežívali radosť. To, čo im povedal anjel sa naozaj stalo. Pomínul strach, neistota, beznádej spojená so smrťou, pretože svetlo, ktoré prišlo na svet skrze Ježiša, jasne prežiarilo aj túto temnotu smrti.

Nadchádzajúce sviatky prinášajú množstvo sĺz, ale rovnako môžu priniesť aj nádej vo viere v jediného Boha. Ak aj v tomto období navštívite hroby svojich blízkych, zastav sa na chvíľu a pripomeň si, že smrť nemusí byť ani pre teba koncom všetkého, ale práve skrze Pána Ježiša, o ktorom hovorí Biblia, sa smrť môže aj pre teba stať bránou, za ktorou je pre nás pripravený nebeský svet v Božej blízkosti.

Mgr. Ľuboš Činčurák,

ev. a. v. farár, administrátor CZ v Beckove  
Kontakt: 0915 829 297 / 0911 829 297  
alebo 032 776 31 10





## BECKOV KVTINE

Seniori spolu so žiakmi ZŠ 23.10.2024 vysadili 70 trvaliek a 690 cibulovín v centre obce, pred bývalou lekárnou. Rôznorodá zmes trvaliek a cibulovín vytvorí hustý porast príjemný pre oko, ale tiež atraktívny pre včely a motýle. Kvitnutie od skorej jari až do jesene zabezpečia vhodne zvolené cibuloviny pre jarné aj letné kvitnutie. V kombinácii s trvankami sa vytvoril kvetinový záhon nenáročný na údržbu.

Súčasťou projektu boli aj osvetové aktivity. V spolupráci so ZŠ s MŠ J.M. Hurbana v Beckove a Environmentálnym centrom v Kočovciach sme 22. 5. 2024 zorganizovali prednášku s diskusiou pre žiakov v rámci Medzinárodného dňa biodiverzity na tému: Staň sa súčasťou plánu! (Čo môžem urobiť JA?). Téma je výzvou na zastavenie a zvrátenie straty biodiverzity. Každý má svoju úlohu a preto môže byť súčasťou plánu. Ďalšou aktivitou pre širokú verejnosť bola exkurzia po náučnom chodníku Beckovské Skalice 30.6.2024 v spolupráci so SZOPK Beckov

(Slovenský zväz ochrancov prírody a krajiny) na tému: Podpora biodiverzity a jej udržateľnosti pri sadení a úprave zelene na verejných priestranstvách a v záhradách. Sprevádzal Ing. Viliam Maslo zo SZOPK Beckov a botanička Mgr. Katarína Devánová.

Kedysi sa o chodníky a zelené pásy pri cestách starali sami obyvatelia, naša vízia je podporiť a prinavrátiť tento zvyk, aby sa tu dobre žilo nám a ďalším generáciám. Veľká vďaka všetkým zúčastneným.

Cieľom projektu „Beckov kvitne“ je záhradníčenie obce biologickým spôsobom - podporovať biodiverzitu pri sadení a úprave okrajov ciest a záhonov uplatňovaním niekoľkých zásad: vysádzať miestne druhy (pokiaľ ide o kvety, tak najmä trvalky, ktoré si vyžadujú menej práce ako letničky), nahrádzať pesticidy a chemické hnojivá ich biologickými náhradami, používať nástiелku a pôdopokryvné rastliny, aby sme tým obmedzovali rast buriny a znížili potrebu polievania a iné.

Projekt s názvom „Beckov kvitne“ bol podporený v rámci grantového environmentálneho programu Trenčianskeho samosprávneho kraja

- Zelené oči, ktorý tvorí súčasť projektu Zelená župa.  
Mgr. Petra Jurčacková

Dôchodcovia a deti zo základnej školy vysadili zmes trvaliek a cibulovín (Rudbeckia, Agastache, Sedum, Geranium, Geum) a zmes jarých a letných cibulovín (Lilium, Crocosmia).



## Netradičné zeleniny v našej kuchyni - čierny koreň

Čierny koreň, latinsky *Scorzonera hispanica*, ľudovo nazývaný hadí mor španielsky, čiernokoreň, hadomor; česky hadí mor španělský, černý mord španělský. Je to u nás málo známa zelenina, o to väčší je jej výživový a zdravotný význam. Je to v súčasnosti nepoznaný poklad medzi zeleninami hlavne z hľadiska zdravotného, ale i kulinárskeho. Napriek tomu ho už poznali staroveké národy. Je to prastará zelenina, ktorú v minulosti hodne pestovali a konzumovali starí Slovania a Kelti, pretože vedeli o jeho liečivých účinkoch a tiež verili, že chráni pred hadím uštipnutím a pred morom. Pôvod má na Pyrenejskom polostrove, ale používala sa a aj sa používa v štátoch južnej Európy a v krajinách blízkeho východu. Je v súčasnosti veľmi obľúbenou potravinou v Nemecku, Holandsku, Belgicku a hlavne v Španielsku a Taliansku.



Hadí mor španielsky je koreňová zelenina, má široké veľké listy a dlhý valcovitý čierny koreň, ktorý v priaznivých podmienkach narastie aj do dĺžky jedného metra. Pestujeme ho ako jednoročnú alebo dvojročnú (na semeno) rastlinu. Seje sa vo februári až v marci do riadkov 30 - 40 cm širokých, teba ho plečkovať a okopávať. Zberáme na jeseň pri skorých výsevoch už v poslednej dekáde septembra, uskladňuje sa ako mrkva do piesku, ale môže sa zberať i počas zimy až do jari, pokiaľ to zamrznutá pôda dovolí. Korene dorastajú do dĺžky viac ako 25 - 50 cm,

vo výnimočných prípadoch v dobrej piesočnato-hlinitnej pôde aj do 1 metra, hrúbka býva 2 - 4 cm.

Zdravotný význam tejto zeleniny je veľmi široký. Je to dané obsahom vitamínov a minerálov v čiernom koreni. Na 100 g obsahuje iba 82 kalórií, 0,2 g tukov, 19 g sacharidov, 3,3 g vlákniny a 3,3 g bielkovín. Ďalej obsahuje vitamíny A, B, C, E, asparagin, minerálne látky draslík, fosfor, vápnik, horčík, sodík, železo, zinok, mangán a meď.

Zdravotné účinky: Má veľmi široké spektrum zdravotného pôsobenia na ľudský organizmus. Zlepšuje problémy s krvným tlakom - uvoľňuje cievy, znižuje zafarbenie kardiovaskulárneho systému a zabraňuje vzniku krvných zrazenín, infarktu a mŕtvici. Táto zelenina silne podporuje tiež trávenie. Porcia asi 150 g obsahuje cca 20 % dennej potreby vlákniny, z ktorej väčšia časť je vo forme inulínu, čo je pomerne vzácna probiotická vláknina, ktorá podporuje rast bifidobaktérií v črevách človeka. To spôsobuje zníženie rakovinotvorných činiteľov v tráviacom systéme, maximalizuje účinnosť vstrebávania živín a poskytuje podporu imunitnému systému.

Posila imunity: Kombinácia vitamínu C a ďalších vitamínov (A, B, E) a minerálov stimuluje biele krvinky k ich množeniu, vitamíny skupiny B posilňujú enzymatické funkcie a hormonálnu reguláciu. Vysoký obsah horčíka a vápnika, medi, železa a mangánu tvorí silný základ pre vývoj kostí. Účinné antioxidanty v čiernom koreni radikálne redukujú rôzne karcinogény a môžu predchádzať rakovine prostaty, prsníka, hrubého čreva a vaječníkov. Čierny koreň tiež udržuje zdravý mozog a vysoký obsah železa podporuje aj stabilný a pravidelný rast vlasov.

Kulinárske využitie: Kulinársky je to veľmi oceňovaná zelenina, hlavne vo francúzskej a španielskej kuchyni. Pri príprave v studenej kuchyni treba korene ostrúhať škrabkou - treba však použiť rukavice, pretože z nich vyteká latex, ktorý je lepkavý. Očistené korene umyjeme a namočíme do okyslenej vody, aby nehnedli.

Používa sa surový do šalátov, nátierok, no hlavne varený. Môžeme ho i vyprážať obalovaný ako rezeň, mladé výhonky listov používať ako špe-

nát. Je to vhodná zelenina i pre deti. Je ľahko stráviteľná a používa sa pri redukčnej a šetriacej diéte, pri chorobách tráviacej sústavy a po liečbe antibiotikami pri črevných problémoch. Je to dietetickej zelenina.

Pred varením stačí koreň iba očistiť od hlíny a poriadne umyť, varíme ho cca 20 - 25 minút v mierne osolenej a okyslenej vode - stačí pár kvapiek citrónu, až potom šupku oškrabeme. Varený ho môžeme použiť ako špargľu, pri príprave jemnej polievky rozmixovaný s cesnakom, uvareným zemiakom a zjemnený smotanou, na pečenie alebo zapekanie s inými zeleninami alebo zemiakmi a mäsom, tiež ako prílohu zeleninu, taktiež možno z neho pripraviť spolu so šampiňónmi, petržlenovou vňatkou a pažitkou omáčku k cestovinám.

Recept: Čierny koreň dusený (starý francúzsky recept)

1 kg čierneho koreňa očisteného od šupky, 1/2 kg cibule, 4 - 5 strúčikov cesnaku, 100 g masla, hrst tymiánu, hrst petržlenovej vňatky, 3 - 4 bobkové listy, 2 - 3 bylky rozmarínu, 1/2 kg tekvice (Hokaido alebo inej, prípadne cukety), 300 g šampiňónov, olivový olej, citrónová šťava, muškátový oriešok - štipku a štipku šafranu, soľ, mleté čierne korenie.

Očistíme čierny koreň, cibuľu, tekvicu, šampiňóny, cesnak. Čierny koreň pokrájame na 3 - 5 cm kúsky, cibuľu na kolieska, cesnak necháme v celku, tekvicu na 3 - 4 cm kocky. Všetko dáme dusiť najlepšie do liatinového hrnca na maslo, podľa potreby vodu, pridáme bylinky a koreniny. Dusíme do zmäknutia čierneho koreňa. Dochutíme olivovým olejom, citrónovou šťavou, čerstvou vňatkou, čiernym korením a soľou. Podávame ako predjedlo, ale tiež ako prílohu k dusenému prírodnému bravčovému mäsu alebo pečenému kurčaťu s troškou zemiakovej kaše.

Dobrá chuť.

Ivan Ondrejovič

Zdroje: Wikipédia  
A. Kropáč a kol.: Zeleninárstvo  
Časopis Dům a zahrada  
Foto - zdroj: Culina botanica; osiva-semena.sk





## Hrad Beckov

## SEPTEMBER - OKTÓBER 2024

## Prehľad podujatí

## Tekvicový candrbál

Jedenásty ročník obľúbeného podujatia, ktoré prebiehalo viacero rokov pod názvom Tekvicový festival, sa opäť vrátilo k pôvodnému názvu. Nakoľko je podujatie určené prevažne pre mladšie ročníky a spojené s vrezávaním tekvic, chceli sme priniesť tejto cieľovej skupine aj niečo nové, atraktívne. Aj z tohto dôvodu sme išli do spolupráce s dvoma subjektmi (Super Show, s.r.o. a Zaži Trenčín, o.z.). Partneri priniesli nové kostýmy a aktivity, ktoré by sme vo vlastnej réžii nevedeli zabezpečiť. Návštevníkov na hrade čakalo viacero ako 12 aktivít, tvorivých a vedomostných úloh, ktoré preverili ich odvahu, bystrú myseľ a zručnosť. V sobotu potom vo večerných hodinách bol pripravený aj špeciálny večerný program s akrobatickým a tanečným vystúpením a samozrejmosťou bola aj tematicky upravená prehliadka hradu s ohňovou show.



16. november 2024

Krampuslauf  
alebo Krampusácka veselica

V Beckove sa budú opäť čerti veselí! Čaká vás večer plný desu a zábavy s čertovsky strašidelnými krampusákmi, ktorí sa zlietli na hrad Beckov, by vymietli všetkých duchov, ďasov a iné bosorácke neplechy, čo nám tu po nociach šramotia. Tešiť sa môžeš na 4 Krampus skupiny - SK, CZ, AU (Krampus Slovakia, Krampus Ladies, Krampus & Hexe Praha, Nightmare Pass).



## Inzerát na Programového manažéra

Do nášho hradného tímu hľadáme šikovného kolegu/šikovnú kolegyniu, ktorý/á bude zaisťovať najmä realizáciu vikendových programov, animácií a bude dozerieť na kvalitu ponúkaných služieb. Mal/a by mať kladný vzťah k moderným informačným technológiám

a histórii. Bude sa podieľať na zabezpečovaní plynulej prevádzky hradu počas bežných dní, ale aj počas podujatí.

Viac informácií na: <https://www.hrad-beckov.sk/volne-pracovne-miesta>

## Otváracie hodiny hradu v posezónnom období

Beckovský hrad je pre verejnosť v novembri otvorený počas vikendov od 9.00 do 16.00. Štandardne do 17. 11. 2024. Ak však bude teplejšie počasie a nebude mrznúť, tak budeme otvorení až do konca mesiaca november počas vikendov. V novembri už nie je pre verejnosť k dispozícii druhé poschodie (tzv.

Okruh B), len Okruh A za znížené mimosezónne vstupné.

Hrad je otvorený aj mimo prevádzkovej doby pre skupiny nad 15 osôb na objednávku.

Viac informácií môžete získať na [www.hrad-beckov.sk](http://www.hrad-beckov.sk).



**BECKOVSKÉ NOVINY** - dvojmesačník. Vydáva Obec Beckov, IČO 00311413. BN č.5/2024 vyšli 31.10.2024. Ročník XXVIII. NEPREDAJNÉ: pre obyvateľov obce Beckov • ISSN: 1338-8142 02. Evidenčné číslo MK SR - EV 2878/09. Adresa redakcie: Obecný úrad, Beckov č. 180, 916 38 Beckov; e-mail: [socialne@obec-beckov.sk](mailto:socialne@obec-beckov.sk); [redakcia.bn.ko@gmail.com](mailto:redakcia.bn.ko@gmail.com); tel. kontakt: 032 7742722, 0911 960 621 • Šéfredaktorka: Mgr. Dana Badžgoňová • Redakčná rada BN: Radovan Poláček, predseda; Mgr. Dana Badžgoňová, Ing. Darina Jarábková, Mgr. Jozef Pekarovič, Mgr. Adam Straka, Zuzana Tehlárová, členovia. Grafická úprava a tlač: Tlačiareň J+K, Trenčín, Opatovská 41 • Webstránka obce: [www.obec-beckov.sk](http://www.obec-beckov.sk). **Za obsah článkov zodpovedajú autori.**